

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistelmärangaistusta koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistelmärangaistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 268/2016 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 10/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Paulina Tallroth, oikeusministeriö
- erikoissuunnittelija Tuuli Herlin, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Heidi Kankainen, sisäministeriö
- apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- hovioikeudenneuvos Timo Ojala, Helsingin hovioikeus
- laamanni Martti Juntikka, Varsinais-Suomen kärjäoikeus
- hallinto-oikeustuomari Marianne Lastikka, Helsingin hallinto-oikeus
- kihlakunnansyyttäjä Juha-Mikko Hämäläinen, Helsingin syyttäjänvirasto
- erityisasiantuntija Tiina Vogt-Airaksinen, Rikosseuraamuslaitos
- johtaja Taina Nummela, Vaasan vankila
- johtaja, professori Tapio Lappi-Seppälä, Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
- ylilääkäri Aulikki Ahlgren-Rimpiläinen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- asianajaja Antti Riihelä, Suomen Asianajajaliitto
- varapuheenjohtaja Antti Santamäki, Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y.
- professori Raimo Lahti

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- Poliisihallitus
- Oikeusrekisterikeskus

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

- Kriminaalihuollon tukisäätiö
- Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue
- vastaava ylilääkäri Hannu Lauerma, Psykiatrinen vankisairaala

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi rikoslakiin säännökset yhdistelmärangaistuksesta ja säädettäväksi laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta. Kyse olisi uudeltaisesta rangaistuksesta, joka koostuisi ehdottomasta vankeudesta ja sen jälkeisestä valvonta-ajasta. Yhdistelmärangaistus voitaisiin tuomita vakavan rikoksen uusijalle, jota on pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Yhdistelmärangaistus korvaisi vankeusrangaistuksen, joka suoritetaan kokonaisuudessaan vankilassa. Yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annettusissa laissa säädettäisiin yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajasta. Yhdistelmärangaistuksen vankeusajan täytäntöönpanoon sovellettaisiin vankeuslain säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi myös pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annettua lakia, oikeudenkäymiskaarta, vankeuslakia, henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettua lakia, rikosrekisterilakia, valvotusta koevapaudesta annettua lakia, viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia, oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettua lakia, eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annettua lakia ja rikosvahinkolakia.

Yhdistelmärangaistuksen tuomitsemisen edellytykset olisivat samat kuin nykyisin edellytykset tuomita koko rangaistusaika suoritettavaksi vankilassa. Voimassa oleva järjestelmä pysyisi ehdotettavaa valvonta-aikaa lukuun ottamatta lähes nykyisellään. Valvonta-aika ei edellyttäisi tuomittuun suostumusta. Valvonta-aika olisi yksi vuosi.

Valvonta-ajan sisältö määriteltäisiin muun muassa vangin yksilöllisen riskiarvion perusteella. Keskeisimmät lakisääteiset velvollisuudet olisivat asunnossa pysyminen, päihteettömyys valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvissä tilaisuuksissa, toimintaan osallistuminen ja valvontaan sitoutuminen.

Velvollisuuksien törkeästä rikkomisesta voitaisiin tuomita jäljellä oleva valvonta-aika suoritettavaksi ehdottomana vankeutena.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen lähtökohdat ja sääntelytapa

Voimassa olevan rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä säädetään koko rangaistuksen suorittamisesta vankilassa. Sen mukaan tuomioistuimien voi tietyin edellytyksin päättää, että tuomittu vapautuu vankilasta vasta hänen suoritettuaan tuomitun rangaistusajan. Jotta koko rangaistus voidaan määrätä

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

suoritettavaksi vankilassa, edellytetään, että rikoksenteijä tuomitaan vähintään kolmen vuoden vankeusrangaistukseen säännöksessä mainitusta vakavasta rikoksesta, kuten murhasta, taposta tai törkeästä pahoinpitelystä, ja että rikoksenteijä on rikosta edeltäneiden kymmenen vuoden aikana syyllistynyt säännöksessä tarkoitettuun rikokseen tai kyseinen rikos on tehty kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta säännöksessä tarkoitettua seuraamusta. Lisäksi edellytetään, että rikoksenteijää pidetään mielentilatutkimuksen ja vaarallisuusarvion perusteella erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle ja vapaudelle.

Koko rangaistusta suorittava voi hakea ehdonalaista vapauttamista Helsingin hovioikeudelta, kun rangaistuksesta on suoritettu viisi kuudesosaa. Käsittelyä varten hovioikeuden on pyydettävä lausunto siitä, onko koko rangaistusaikaa suorittavaa enää pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle (oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 4 mom.). Vangin suostumuksella hänet voidaan sijoittaa ennen ehdonalaista vapauttamista valvottuun koevapauteen. Jos koko rangaistusta suorittava vanki ei hae ehdonalaiseen vapauteen, hän vapautuu vankilasta vankeusrangaistuksen päätyttyä. Tällöin vangin vaarallisuutta ei enää arvioida rangaistusajan loppuvaiheessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa korvataan yhdistelmä-rangaistuksella, joka koostuu ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta vuoden mittaisesta valvonta-ajasta. Kyseessä on uusi rangaistuslaji, johon tuomitulla ei ole mahdollisuutta harkinnanvaraiseen ehdonalaiseen vapauttamiseen eikä valvottuun koevapauteen. Yhdistelmä-rangaistuksen tuomitsemisen edellytykset ovat samat kuin nykyiset edellytykset koko rangaistuksen suorittamiselle vankilassa. Uutta nykytilaan verrattuna on vankeuden jälkeinen vuoden valvonta-aika, jonka tarkoituksena on tukea vangin suunnitelmallista ja asteittaista vapautumista ja näin ylläpitää ja edistää valvottavan valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan.

Valvonta-aikaa varten valvottavalle laaditaan rangaistusajan suunnitelma, jonka sisällön suunnitteleminen Vankiterveydenhuollon yksikkö arvioi vangin riskin syyllistyä väkivaltarikokseen. Valvonta-aikana valvottavalta edellytetään Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymässä asunnossa pysymistä, päihteettömyyttä rangaistuksen suorittamiseen liittyvissä toiminnoissa sekä osallistumista vangille määrättyyn toimintaan, joka edistää hänen sosiaalisia valmiuksiaan ja kykyä elää rikoksetonta elämää. Valvonta-aikana rangaistusajan suunnitelman noudattamista valvotaan teknisillä välineillä, käytännössä sähköisesti paikannettavan jalkapannan avulla, sekä henkilökohtaisin yhteydenpitokeinoin. Valvonta-aika on osa yhdistelmä-rangaistusta, eikä se edellytä vangin suostumusta. Velvollisuuksien törkeä rikkominen johtaa siihen, että tuomioistuimien muuntaa valvonta-ajan ehdottomaksi vankeudeksi.

Yhdistelmä-rangaistus, jossa vankeusrangaistusta seuraa välittömästi vuoden mittainen pakollinen valvonta-aika, on kohderyhmälle ankarampi rangaistus kuin nykyinen koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa. Tämän vuoksi uusia säännöksiä voidaan soveltaa vasta sellaiseen rikokseen, joka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää uusintarikollisuutta (s. 14). Esityksestä ilmenee (s. 13 ja 14), että koko rangaistusta suorittavia ei ole käytännössä vapautettu ehdonalaiseen vapauteen ja että Rikosseuraamuslaitoksesta saatujen tietojen mukaan lähes kaikki heistä on vapauttamisharkinnassa todettu edelleen erittäin vaaralliseksi toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Tämän vuoksi koko rangaistusta suorittavia ei esityksen mukaan ole yleensä voitu sijoittaa myöskään valvottuun koevapauteen. Koko rangaistusaikaa suorittavat vangit vapautuvat siten esityksen perustelujen mukaan pääsääntöisesti vankilasta yhteiskuntaan vailla tukea ja valvontaa. Esityksen mukaan on ongelmallista, että kaikkein vaarallisimmiksi toisen hengelle ja terveydelle todetut vangit vapautuvat ilman vaihetta, jonka aikana seurattaisiin heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan ja joka valmentaisi rikoksettomaan elämään. Uusien valvontakeinojen käyttöä puoltavat esityksen mukaan vankiryhmän suhteellisen korkea uusimisalttius ja erityisesti uusittavien tekojen törkeys.

Uuden yhdistelmärankaistuksen säätämiseksi hallitus ehdottaa lukuisia muutoksia ja täydennyksiä nykyiseen lainsäädäntöön. Käytännössä sääntely koskee kuitenkin hyvin vähäistä määrää vankeja: koko rangaistusta suorittavia on saadun selvityksen mukaan tällä hetkellä 33 (1.10.2017) ja vuosittain heitä vapautuu noin kolme. Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista onkin katsonut, että esityksen tavoitteet olisi voitu saavuttaa nykyistä järjestelmää kehittämällä vähäisemmin lainsäädäntömuutoksin, esimerkiksi valvottua koevapautta kehittämällä.

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä ja Rikosseuraamuslaitokselta tarkentavia tietoja koko rangaistusta suorittavien määrästä sekä heidän vapautumisestaan ja uusintarikollisuudesta. Saadun lisäselvityksen mukaan koko rangaistusta suorittamaan määrätystä vangeista on 1.10.2006—8.3.2017 välisenä aikana vapautunut yhteensä 41. Heistä 17 on vapautunut vankeusrangaistuksen suorittamisen jälkeen suoraan vankilasta ilman valvontaa. Sen sijaan 20 vankia on vapautunut siten, että vapautumiseen on sisältynyt valvontaa. Tällainen valvonnan kautta vapautuminen on tapahtunut muun muassa ehdonalaisen vapauden ja siihen liitetyn valvonnan kautta, ehdonalaisen vapauden ja sitä edeltävän valvotun koevapauden tai pelkästään valvotun koevapauden kautta. Lisäksi neljä vankia on vapautunut Niuvanniemen psykiatriseen sairaalaan. Muutoin kuin suoraan vankilasta vapautuneita on edellä esitetyn valossa siten 24.

Saadusta lisäselvityksestä ilmenee myös, että koko rangaistusta suorittavista ilman valvontaa vapautuneista 17 vangista kuusi (noin 35 %) sekä valvonnan kautta ja Niuvanniemen sairaalaan vapautetuista 24 vangista neljä (noin 17 %) on vapautumisen jälkeen syyllistynyt uuteen rikokseen. Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2016 -julkaisusta ilmenee, että vapautuneiden vankien uusintarikollisuustaso on vakiintunut noin 60 prosenttiin. Koko rangaistusta suorittavien uusintarikollisuus vaikuttaa siten edellä mainittujen lukujen valossa alhaisemmalla kuin vapautuneiden vankien uusintarikollisuus. Mainitut luvut eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia, sillä koko rangaistusta suorittavien vankien tiedot perustuvat yksilötason seurantaan reilun kymmenen vuoden otantavälillä, kun taas Rikosseuraamuslaitoksen tilastossa seuranta-aika on viisi vuotta. Lisäksi kahdeksan koko rangaistusta suorittavaa vankia (noin 20 %) on vapautunut otantavälin viimeisen vuoden aikana, joten heidän osaltaan seuranta-aika on lyhyt. Vertailun tekemistä vaikeuttaa myös koko rangaistusta suorittavien vankien vähäinen määrä sekä se, että kohderyhmässä kuolleiden määrä on suuri (kahdeksan edellä mainituista 41 vapautuneesta).

Koko rangaistusta suorittavien vapautumisen jälkeen tekemät uudetkin rikokset ovat lakivaliokunnan saaman lisäselvityksen mukaan yleensä vakavia. Suurin osa on ollut törkeitä pahoinpitelyjä, mutta myös muita vakavia väkivalta- ja seksuaalirikoksia. Tapon yrityksiä on ollut kolme. Kolme vapautunutta on tuomittu uudestaan suorittamaan koko rangaistus vankilassa. Uusiminen on pääasiallisesti tapahtunut vuoden sisällä vapautumisesta.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Lakivaliokunta toteaa, että edellä selvitetty lisätiedot tarkentavat hallituksen esityksen perusteluissa annettua kuvaa koko rangaistusta suorittavista. Niistä ilmenee, toisin kuin hallituksen esityksen perusteluista, että yli puolet koko rangaistusta suorittavista on vapautunut jonkinlaisen valvonnan kautta. Valiokunnan mielestä on myönteistä, että näinkin suuri osa vaikeasta kohderyhmästä on onnistuttu vapauttamaan muutoin kuin suoraan vankilasta. Tästä huolimatta merkittävä osa vangeista vapautuu suoraan koko rangaistuksen suorittamisen jälkeen vankilasta, mitä valiokunta pitää epäkohtana. Merkille pantavaa on myös se, että vaikka edellä selvitettyjä lisätietoja koko rangaistusta suorittavien uusintarikollisuudesta on syytä tulkita varovaisesti, vaikuttaa siltä, että rikosten uusiminen on ollut vähäisempää niiden koko rangaistusta suorittavien vankien kohdalla, jotka ovat vapautuneet jonkinlaisen valvonnan kautta, kuin niillä, jotka ovat vapautuneet suoraan vankilasta. Tätä voidaan pitää myönteisenä ja siten valvontakeinojen käyttöä tukevana seikkana.

Edellä esitettyä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta katsoo, että koko rangaistusta suorittavan vankiryhmän vapautumista on tarpeen kehittää valvontaa ja tukea lisäämällä. Valiokunnan mielestä tämä on perusteltua ja tarkoituksenmukaista tehdä hallituksen esittämän yhdistelmärankaistuksen käyttöönottamisella. Esitetyn seuraamuksen arvioinnissa valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että koko rangaistukseen tuomitseminen edellyttää jo itsessään vakavien rikosten uusimista ja myös koko rangaistuksen suorittamisen jälkeen uusitut teot ovat saadun selvityksen mukaan yleensä vakavia. Kyse on siten erityisestä kohderyhmästä, joka on syytä ottaa vapautumisessa, valvonnassa ja tuessa huomioon. Se, että rikosten uusiminen on tapahtunut pääasiallisesti vuoden kuluessa koko rangaistuksen suorittamisesta, puoltaa valvontatoimien kohdistamista nimenomaan vankeuden jälkeiseen vuoden mittaiseen ajanjaksoon. Toisaalta vuoden pituinen valvonta-aika on sen verran vaativa, että sen on perusteltua heijastua valvonnan sisältöön.

Valiokunta ei siten pidä valvotun koevapauden kehittämistä koko rangaistusta suorittaville kannatettavana vaihtoehtona. Tämä johtuu siitä, että valvottu koevapaus on suunniteltu ehdonalaista vapautumista edeltäväksi harkinnanvaraiseksi enintään kuuden kuukauden pituiseksi sisällöltään hyvin vaativaksi valvonnaksi. Lisäksi valvotussa koevapaudessa valvonta tapahtuu vankeusaikana, jolloin valvonta-aika lyhentää suoritettavaa vankeusrangaistusta. Se, että koko rangaistusta suorittavien vankeusrangaistuksia lyhennettäisiin, olisi taas vastoin esityksen lähtökohtia ja tavoitteita. Valvotun koevapauden kehittäminen koko rangaistusta suorittaville nykyistä paremmin sopivammaksi ei olisi valiokunnan näkemyksen mukaan myöskään lainsäädäntöteknisesti vähäinen muutos.

Esitetyn yhdistelmärankaistuksen hyväksyminen merkitsee uuden valvontaa sisältävän rangaistuslajin käyttöönottoa. Seuraamusjärjestelmässämme on jo ennestään käytössä useita erinimisiä seuraamuksia, joihin sisältyy erilaista valvontaa. Eri valvontamuotojen osalta järjestelmäämme voidaan pitää verraten monimutkaisena ja vaikeasti hahmotettavana. Valiokunnan mielestä järjestelmää olisi jatkossa aiheellista arvioida tästä näkökulmasta.

Nimi "yhdistelmärankaistus" kuvastaa rangaistuksen koostuvan eri elementeistä, mutta se ei kovin selkeästi kuvaa juuri nyt esitettyä vankeuden ja sitä seuraavan valvonta-ajan yhdistelmää. Esityksen valiokuntakäsittelyssä ei kuitenkaan ole tullut esiin yhdistelmärankaistusta kuvaavampaa nimeä, joten valiokunta on päättänyt hyväksymään sen.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Valvonta-aika ja sen täytäntöönpano

Ehdotetun rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momentin mukaan yhdistelmärangaistus koostuu enintään tapaukseen sovellettavien säännösten mukaan rikoksesta säädetyn enimmäisrangaistuksen pituudesta ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta vuoden mittaisesta valvonta-ajasta.

Valvonta-aika on pakollinen osa yhdistelmärangaistusta ja aina saman pituinen riippumatta tuomitun vankeusrangaistuksen pituudesta. Tuomioistuimella ei siten ole näissä kysymyksissä harkintavaltaa. Ehdotus myös ankaroittaa seuraamusjärjestelmää suhteellisesti enemmän lyhyissä vankeusrangaistuksissa, sillä koko rangaistusta suorittavien vankeusrangaistukset ovat saadun selvityksen mukaan 3—15 vuotta. Lisäksi ehdotettu säännös merkitsee sitä, että tuomioistuimen tuomitsema rangaistus voi ylittää sen rangaistuksen pituuden, mikä ilmenee kutakin rikosta koskevasta rangaistussäännöksestä. Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotettu sääntely on rikoslainsäädännön systematiikalle vierasta, sillä rikollisen teon moitittavuudesta ja siihen liittyvästä rangaistusuhasta säädetään vakiintuneesti kunkin rikoksen tunnusmerkistön yhteydessä. Se, ettei rikoksesta seuraavan rangaistuksen enimmäispituus ilmene tekoa koskevasta rangaistussäännöksestä, ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole täysin ongelmatonta. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin pitänyt ehdotettua sääntelyä mahdollisena, koska rangaistusasteikon enimmäismäärästä poikkeaminen on säännelty täsmällisesti ehdotetussa säännöksessä ja mahdollisuudesta poiketa enimmäisrangaistuksesta säädettäisiin myös ehdotetussa rikoslain 6 luvun 2 §:ssä. Esitettyyn sääntelytapaan tulisi perustuslakivaliokunnan mukaan suhtautua kuitenkin hyvin pidättyvästi, minkä vuoksi se on katsonut, että lakivaliokunnan tulee harkita ehdotetun rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momentin muuttamista siten, että yhdistelmärangaistuksen enimmäispituus pysyy kustakin rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon puitteissa.

Lakivaliokunta on edellä selvitetyn tavoin ja perustein päätenyt puoltamaan ehdotettua yhdistelmärangaistusta. Sitä, että valvonta-aika on pakollinen osa seuraamusta ja on aina yhdenmittainen, puoltaa valiokunnan mukaan pienessä kohderyhmässä vankien yhdenvertaisuus sekä järjestelmän selkeys ja ennakoitavuus. Mahdollisuus muuttaa valvonta-ajan rangaistusajan suunnitelmaa valvonta-aikana tuo järjestelmään joustavuutta ja kannustavuutta. Se, että yhdistelmärangaistuksen kokonaispituus voi ylittää rikoksen rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon, jos tuomioistuin yhdistelmärangaistukseen tuomitessaan määrää niin pitkän vankeusrangaistuksen, ettei vuoden mittaista valvonta-aikaa ole mahdollista suorittaa rangaistusasteikon puitteissa, perustuu hallituksen esityksen tavoitteeseen tukea koko rangaistusta suorittavien vankien vapautumisvaihetta vankeusrangaistuksia kuitenkin lyhentämättä. Jos ehdotettua rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että yhdistelmärangaistuksen enimmäispituus pysyy kustakin rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon puitteissa, merkitsi tämä sitä, että valvonta-ajan pituus voisi vaihdella pienen kohderyhmän sisällä ja että valvonta-ajan pituus lyhenisi rangaistusasteikon puitteissa juuri kaikkein vakavimmissa tapauksissa. Lakivaliokunnan mielestä tämä ei olisi esityksen tavoitteiden, kohderyhmän yhdenvertaisuuden eikä järjestelmän selkeyden kannalta perusteltua. Edellä esitetyin perustein valiokunta on päätenyt puoltamaan ehdotettua sääntelyä ja sääntelytapaa.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Vangin tukeminen

Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan tarkoituksena on tukea vangin suunnitelmallista ja asteittaista vapautumista ja näin ylläpitää ja edistää valvottavan valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksen tavoitteena on järjestää yhdistelmärangaistukseen tuomitulle valvonta-ajan tukea normaalisuusperiaatteen mukaisesti ja eri toimijoiden välisen yhteistyön avulla. Yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan täytäntöönpanoon siirtyvällä tuomitulla on kuntalaisena samat oikeudet esimerkiksi asuntoon ja julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin kuin muilla kuntalaisilla.

Lakivaliokunta toteaa, että yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan onnistumisen kannalta on olennaista, että vangille pyritään järjestämään tarvittavaa kuntouttavaa ja tukevaa toimintaa jo vankeusaikana ja että tällaisia toimintoja järjestetään myös valvonta-aikana. Erityisesti mielen-terveys- ja päihdekuntoutukseen on aiheellista kiinnittää huomiota. Niin ikään tulisi pyrkiä siihen, että hoitoa ja kuntoutusta voitaisiin tarpeen mukaan järjestää myös valvonta-ajan päätyttyä.

Valvonta-ajan onnistumisen kannalta merkityksellistä on myös sillä, että yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika suunnitellaan huolellisesti ja yksilöllisesti ja että siihen ryhdytään hyvissä ajoin ennen valvonta-ajan alkamista. Keskeistä on myös, että valvottavaa autetaan kunnan ja muiden toimijoiden palveluiden hakemisessa. Valiokunta pitääkin kannatettavana ehdotettua sääntelyä siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen on rangaistusajan suunnitelmaa valmisteltaessa tarpeellises- sa määrin oltava yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto- ja työvoi- maviranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa (2. lakiehdotuksen 8 §:n 1 ja 4 mom.). Saadun selvityksen mukaan tällaista yhteistyötä voidaan tukea Rikosseuraamuslaitoksen ja järjestöjen välisin kumppanuussopimuksin sekä Rikosseuraamuslai- toksen, kunnan ja järjestöjen välisin yhteistyösopimuksin. Lakivaliokunta pitää tällaista yhteis- työtä kaikin puolin kannatettavana.

Valvottavan yleisiin velvollisuuksiin sisältyy velvollisuus pysyä asunnossaan (2. lakiehdotuksen 4 ja 12 §). Koska asunnon löytyminen on välttämätön edellytys valvonta-ajan täytäntöönpanolle, valiokunta pitää olennaisena, että valvottavaa autetaan asunnon järjestämisessä, jottei valvonta- aika jää toteutumatta heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien tuomittujen asunnottomuuden tai asunnon järjestämiseen liittyvien ongelmien vuoksi. Se, että valvottavan asunto vaihtuu tai että olosuhteet muutoin muuttuvat valvonta-aikana, voi myös muodostaa esteen valvonta-ajan täytäntöönpanolle (2. lakiehdotuksen 16 §). Edellä esitetty huomioon ottaen on erityisen tärkeää, että Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa tukee valvottavien asunnonsaan- tia. Saadun selvityksen mukaan oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen pyrkimyksenä on, että Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelmassa eli AUNE-hankkeessa varmistee- taan, että vapautuville vangeille varataan riittävä määrä asuntoja.

Rajoitettu päihdeettömyysvaatimus

Ehdotetun sääntelyn mukaan valvottava ei saa olla valvontatapaamisissa, seuraamuksen täytän- töönpanoon liittyvässä työ-, kuntoutus-, koulutus- tai muussa toimintapaikassa eikä täytäntöön- panon edellyttämässä tilaisuudessa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen (2. lakiehdotuksen 5 §:n 1 mom.). Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään yhdyskuntapalvelusta ja

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

nuorisorangaistuksesta säädettyä (yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettu laki 400/2015, 38 ja 65 §). Valvontaan liittyvä velvollisuus pidättäytyä käyttämästä päihdyttäviä aineita ei ole täydellinen, vaan rajattu. Säännös ei kuitenkaan koske huumausainelaisissa (373/2008) tarkoitettuja huumausaineita, sillä niiden käyttö valvonta-aikana on kielletty (2. lakiehdotuksen 5 §:n 2 mom.).

Hallituksen esityksen perusteluista (s. 16) ilmenee, että ehdotusta valmisteltaessa on harkittu alkoholin tai muiden päihteiden käytön kieltämistä kokonaan, koska väkivaltarikosten tekeminen ja päihteiden käyttö ovat selvästi sidoksissa toisiinsa. Tähän ei kuitenkaan esityksen valmistelussa päädytty, koska alkoholin käyttämisen täydellisen kieltämisen arvioitiin johtavan tilanteisiin, joissa valvonta-aika olisi muunnettava vankeudeksi vähäisenkin alkoholinkäytön vuoksi, vaikka valvonta-aika muuten olisi sujunut moitteettomasti. Tällaisia muuntoja ei pidetty valvonta-ajalle asetettujen tavoitteiden kannalta mielekkäinä. Lisäksi osittaista alkoholinkäyttökieltoa valvonta-aikana puoltaa esityksen mukaan se, että alkoholi on yhteiskunnassa sallittu aine.

Valiokunta toteaa, että alkoholia ja muita päihteitä koskeva rajoitettu päihteettömyysvaatimus eroaa siitä, mitä on säädetty valvotusta koevapaudesta ja valvontarangaistuksesta, sillä jälkimmäisenä mainituissa vaaditaan täydellistä päihteettömyyttä. Esitettyä vaativampaa päihteettömyysvaatimusta myös yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikana puoltaisivat seuraamuksen kohderyhmä ja tuomion perusteena olevien rikosten luonne, sillä seuraamus koskee vakavien väkivaltarikosten uusijoita ja kyseisten rikosten tekemisen taustalla on usein päihteiden käyttöä. Toisaalta yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika poikkeaa valvontarangaistuksesta ja valvotusta koevapaudesta siinä, että valvonta-aika ei edellytä vangin suostumusta eikä sitä lueta vankeusajkaan. Yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika on myös pitempi kuin valvontarangaistus tai valvottu koevapaus (enintään kuusi kuukautta). Valiokunta pitää yhdistelmärangaistuksen vuoden mittaista valvonta-aikaa vaativana valvottavan kannalta, minkä vuoksi se on esitettyä kokonaisuutena arvioituaan päätyneet tukemaan hallituksen esittämää rajoitettua päihteettömyysvaatimusta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki rikoslain muuttamisesta

2 c luku. Vankeudesta.

Valiokunta ehdottaa luvun *otsikon* muuttamista siten, että se kattaa vankeuden lisäksi yhdistelmärangaistuksen. Tämän vuoksi myös lakiehdotuksen *johtolauseetta* on tarpeen tarkistaa.

12 §. Yhdistelmärangaistus koventamisperusteena. Pykälässä säädetään yhdistelmärangaistuksesta koventamisperusteena tilanteessa, jossa tuomittu tekee uuden rikoksen kolmen vuoden kuluessa yhdistelmärangaistuksen vankeusajan päättymisestä. Pykälän mukaan yhdistelmärangaistuksen käyttäminen koventamisperusteena edellyttää, että uudesta rikoksesta seuraa tuomioistuimen harkinnan mukaan ehdotonta vankeutta. Valiokunta ehdottaa, että pykälää täydennetään siten, että yhdistelmärangaistuksen käyttäminen koventamisperusteena on mahdollista myös silloin, kun uudesta rikoksesta seuraa tuomioistuimen harkinnan mukaan yhdistelmärangaistus.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

8 luku. Vanhentumisesta.

10 a §. Tuomitun yhdistelmärangaistuksen raukeaminen. Pykälä sisältää yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan säännöksen, jonka mukaan yhdistelmärangaistuksen raukeamiseen sovelletaan rikoslain 8 luvun 10 §:n 2 momentin säännöksiä, jollei muualla laissa toisin säädetä. Niin ikään pykälässä säädetään, että yhdistelmärangaistuksen raukeamisaika määritellään yhdistelmärangaistuksen vankeusajan pituuden perusteella. Viitatus rikoslain 8 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan määräaikainen vankeusrangaistus raukeaa, jollei rangaistuksen täytäntöönpano ole lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä laskettuna alkanut seuraavasti: 1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli kahdeksan vuotta, 2) viidessätoista vuodessa, jos rangaistus on yli neljä ja enintään kahdeksan vuotta, 3) kymmenessä vuodessa, jos rangaistus on yli vuoden ja enintään neljä vuotta, ja 4) viidessä vuodessa, jos rangaistus on enintään vuosi. Määräaikaiselle vankeusrangaistukselle ei ole kyseisessä säännöksessä säädetty aikaa, jolloin rangaistuksen on oltava kokonaan suoritettu.

Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että ehdotettu ratkaisu merkitsee tässä yhteydessä sitä, että yhdistelmärangaistus raukeaa, jollei rangaistuksen täytäntöönpano ole lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä laskettuna *alkanut* rikoslain 8 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa ajassa. Erikseen ei siten säädetä siitä, mihin mennessä yhdistelmärangaistukseen sisältyvä vankeusrangaistus ja valvonta-aika tulisi suorittaa. Ehdotettu sääntelytapa on johdonmukainen edellä selvitetyn määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta säädetyn kanssa.

2. Laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta.

1 luku. Yleiset säännökset.

2 §. Valvonta-ajan tarkoitus ja sisältö. Se, että yhdistelmärangaistus koostuu ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta vuoden pituisesta valvonta-ajasta, ilmenee 1. lakiehdotuksen 2 c luvun 11 §:stä. Nyt käsiteltävänä olevassa 2. lakiehdotuksessa säädetään erityisesti yhdistelmärangaistuksen valvonnasta ja sen täytäntöönpanosta. Tämä huomioon ottaen valiokunta pitää informatiivisena, että valvonta-ajan pituus ilmenee myös 2. lakiehdotuksesta. Valiokunta ehdottaa tällaisen lisäyksen tekemistä nyt käsillä olevan 2 §:n *1 momenttiin*.

2 luku. Valvontaan sijoittamisen valmistelu.

8 §. Rangaistusajan suunnitelma ja aikataulu. Pykälän *1 momentissa* säädetään valvonta-ajan rangaistusajan suunnitelman laatimisesta hyvissä ajoin ennen vangin sijoittamista valvontaan sekä vangin kuulemisesta suunnitelman valmistelussa. Pykälän *2 momentti* sisältää luettelon seikoista, joita rangaistusajan suunnitelman tulee sisältää, kuten asunnossapysymis-, päihteettömyys- ja toimintavelvollisuuden sisällöstä, valvontatapaamisista, liikkumisrajoituksista ja muista valvonta-ajan täytäntöönpanon kannalta välttämättömistä velvollisuuksista. Vankeuslaissa (767/2005) tarkoitettua rangaistusajan suunnitelmaa vastaavasti nyt tarkoitettu suunnitelma ei ole valituskelpoinen päätös (ks. uusi 36 §). Valiokunta korostaakin, että suunnitelmaan sisältyvien rajoitusten ja määräysten tulee olla välttämättömiä valvonta-ajan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja niiden tulee olla suhteellisuusperiaatteen mukaisia. On myös tärkeää, että pykälän *5 momen-*

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

tin mukaisesti vangille tarkoin selvitetään valvonta-aikaan liittyvien määräysten ja velvollisuuksien sisältö sekä seuraamukset niiden rikkomisesta.

9 §. Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu. Pykälän 2 *momentin* mukaan Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus tarpeen mukaan olla yhteydessä valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin ja yksityisiin yhteisöihin valvonta-ajan edellytysten selvittämistä taikka määräysten noudattamista koskevissa asioissa. Yhteydenpidon päämääränä olisi varmistaa, että valvonta-ajan täytäntöönpanolle luodaan mahdollisimman hyvät edellytykset.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettun lakiin sisältyy säännös Rikosseuraamuslaitoksen ja kunnan välisestä kustannusjaosta (12 §:n 2 mom.). Tällaista säännöstä ei sisälly nyt käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen. Valiokunta pitää eri toimijoiden välisen kustannustenjaon selkeyden vuoksi tällaista säännöstä myös tässä yhteydessä perusteltuna ja tarpeellisenä ja siksi ehdottaa tällaisen säännöksen lisäämistä nyt käsiteltävänä olevan pykälän *uudeksi 3 momentiksi*. Kyseisen säännöksen mukaan yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan tukitoimenpiteitä yhteensovitettaessa kunta vastaa kunnallisten peruspalveluiden kustannuksista ja Rikosseuraamuslaitos yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvien toimintojen kustannuksista. Säännös vastaa vakiintunutta käytäntöä kustannustenjaosta, eikä siitä seuraa kunnille uusia velvollisuuksia eikä Rikosseuraamuslaitokselle uusia määrärahatarpeita. Valiokunnan ehdottaman lisäyksen vuoksi hallituksen esitykseen sisältyvä 3 momentti siirtyy pykälän 4 momentiksi.

3 luku. Valvottavan velvollisuudet ja niiden noudattamisen valvonta.

13 §. Päihitteettömyyden valvonta. Pykälässä säädetään päihitteettömyyden valvonnasta puhalluskokein ja sylki- tai verinäyttein. Se ei sisällä vankeuslakia (16 luvun 7 §:n 2 mom.), yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua lakia (22 §:n 2 mom.) ja valvotusta koeavapaudesta annettua lakia (629/2013, 19 §:n 2 mom.) vastaavia säännöksiä päihtyneisyyden toteamisesta ilman näytteenottoa. Valiokunta pitää perusteltuna ja tarpeellisenä, että pykälän 2 *momenttia* täydennetään tällaisilla säännöksillä.

15 §. Rangaistusajan suunnitelman muuttaminen. Pykälässä säädetään tilanteista, joissa rangaistusajan suunnitelmaa voidaan muuttaa. Pykälään ei sisälly säännöksiä valvottavan kuulemisesta eikä rangaistusajan suunnitelman tiedoksiantamisesta valvottavalle. Koska kuulemisesta ja tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa, tällaiset säännökset eivät ole ehdottoman tarpeellisia. Ottaen kuitenkin huomioon, että kuulemisesta ja tiedoksiantamisesta on nimenomaiset säännökset rangaistusajan suunnitelman laatimista koskevassa 8 §:ssä, on selkeys- ja johdonmukaisuussyistä perusteltua sisällyttää näitä koskevat säännökset myös rangaistusajan suunnitelman muuttamista koskevaan pykälään (*uusi 3 mom.*). Niin ikään on perusteltua, että 8 §:ään sisältyviä säännöksiä sovelletaan myös rangaistusajan suunnitelmaan tehtyjen muutosten selvittämiseen valvottavalle.

16 §. Este valvonta-ajan täytäntöönpanolle. Pykälä koskee valvonta-ajan jatkamisen estettä ja esteen seurauksia. Pykälän 1 *momentissa* säädetään tilanteista, joissa valvottavan 4 §:ssä tarkoitettu asunto vaihtuu tai olosuhteet muuttuvat siten, ettei valvonta-aikaa voida jatkaa siellä. Tällöin valvottavan pysymiselle rangaistusajan suunnitelmassa määräytyssä asunnossa on este. Säännöksen tarkoittamassa tapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen on selvítettävä, voidaanko valvon-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

ta-aika panna täytäntöön jossakin muussa asunnossa tai muussa rangaistusajan suunnitelmassa valvottavalle määrättävässä paikassa. Jos valvonta-ajan täytäntöönpanoa ei kuitenkaan voida jatkaa taikka riittävää valvontaa järjestää 1 momentissa tarkoitetun esteen taikka valvottavan laitoshoidon vaativan sairauden, tapaturman tai muun näihin rinnastettavan esteen vuoksi, hänet tulee 2 momentin mukaan ottaa säilöön ja tuomioistuin voi 3 momentin mukaan muuntaa valvonta-ajan suorittamatta olevan osan ehdottomaksi vankeudeksi. Valiokunta toteaa, että säännöksessä tarkoitettu este valvonta-ajan täytäntöönpanolle voi syntyä valvottavasta riippumattomista syistä. Tällaisissa tapauksissa olosuhteiden muuttumisen tulee estää valvonta-ajan täytäntöönpano vain viimesijaisesti ja vain, jos se on välttämätöntä. Lisäksi valiokunta korostaa, ettei säännöksessä tarkoitettua estettä tule tulkita laajentavasti.

17 §. Turvatarkastus. Pykälässä ehdotetun turvatarkastuksen tarkoituksena on esityksen mukaan varmistaa yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan täytäntöönpanon turvallisuus ja järjestyksen säilyminen (s. 36). Pykälän 3 momentin nojalla Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi ottaa pois turvatarkastuksessa löydetyt aineet ja esineet, joilla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle taikka joiden hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty. Esityksen perustelujen mukaan valvottavalta voitaisiin ottaa pois esimerkiksi ilman lupaa pidetty ampuma-ase taikka hänen hallustaan löydetyt huumausaineet, mutta säännös ei sitä vastoin oikeuttaisi ottamaan pois esimerkiksi keittiöveitsiä. Valiokunta kuitenkin toteaa, että esimerkiksi teräaseen tai siihen rinnastettavan välineen, kuten pullon tai pesäpallomailan, tuominen valvontatapaamiseen voi olla ongelmallista valvojan ja yleisen turvallisuuden kannalta. Jos tällainen esine voi aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle, valiokunnan mukaan se voidaan ottaa turvatarkastuksessa pois.

19 §. Törkeä velvollisuuksien rikkominen. Pykälä koskee tilannetta, jossa valvottava valvonta-aikana rikkoo törkeästi velvollisuuksiaan. Jos tuomioistuin toteaa valvottavan toimineen tällä tavoin, se muuntaa valvonta-ajasta suorittamatta olevan osaan ehdottomaksi vankeudeksi.

Pykälän 1 momentissa luetellaan törkeän velvollisuuksien rikkomisen tekotavat. Luettelossa ei mainita, että tällaisena tekotapana pidetään rikoksen tekemistä valvonta-aikana. Tässä ehdotus poikkeaa siitä, mitä on säädetty valvotun koevapauden osalta valvotusta koevapaudesta annetun lain 26 §:ssä. Kyseisen säännöksen 1 momentin mukaan jos koevapauteen sijoitettu syyllistyy rikokseen taikka törkeästi ja tahallisesti rikkoo tässä laissa tarkoitettuja velvollisuuksiaan, koevapaus voidaan peruuttaa määräajaksi taikka kokonaan, kuitenkin enintään siltä osin kuin sitä ei vielä ole suoritettu. Koevapauteen sijoitettu on tällöin palautettava vankilaan suorittamaan peruutettua osaa koevapaudestaan. Se, että ehdotus poikkeaa tässä suhteessa valvotusta koevapaudesta säädetystä, on kuitenkin valiokunnan mukaan perusteltua, sillä valvottua koevapautta ja yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa ei voida tässä rinnastaa toisiinsa ottaen huomioon, että valvottu koevapaus on muodollisesti edelleen vankeusaikaa, kun taas yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika ei. Esityksessä valittu ratkaisu myös korostaa valvonta-ajan pyrkimystä sopeuttaa valvottava yhteiskuntaan. Tätä tukee se, että valvonta-aika suoritetaan yhtäjaksoisesti alusta loppuun. On myös huomattava, että jos valvottava syyllistyy valvonta-aikana uuteen rikokseen, hänet voidaan vangitsemisen edellytysten täytyessä määrätä tutkintavankeuteen.

Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuuksien rikkomista pidetään törkeänä myös, jos valvottava rikkoo 12 tai 13 §:ssä säädettyjä velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamatto-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

muutta valvonta-ajan suorittamisesta. Hallituksen esityksen mukaan momentissa tarkoitettua ilmeistä piittaamattomuutta osoittaisi esimerkiksi se, ettei valvottava pyri lainkaan noudattamaan hänelle rangaistusajan suunnitelmassa asetettuja velvollisuuksia (s. 37). Valiokunnan näkemyksen mukaan vastaavaa osoittaa se, ettei valvottava lainkaan halua aloittaa valvonta-ajan suorittamista.

Pykälän 4 momentissa säädetään Rikosseuraamuslaitoksen velvollisuuksista epäiltäessä törkeää velvollisuuksien rikkomista. Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen on törkeää velvollisuuksien rikkomista epäillessään viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi syyttäjän käsiteltäväksi. Valiokunta ehdottaa, että virkettä täsmennetään siten, että tällaisessa tilanteessa Rikosseuraamuslaitoksen on tehtävä asiasta selvitys ja toimitettava se syyttäjälle, jos velvollisuuksien törkeän rikkomisen katsotaan tapahtuneen. Myös momentin viimeiseen virkkeeseen sisältyvää viittausta 26 §:ssä säädettyyn menettelyyn on aiheellista selventää.

22 §. Valvonta-ajaksi lukeminen. Pykälän 3 momentin mukaan jos valvottava valvonta-aikana määrätään tutkintavankeuteen epäillyn rikoksen johdosta, tutkintavankeudessa kulunut aika luetaan yhdistelmärangaistuksen rangaistusajaksi. Tutkintavankeusajan lukeminen valvonta-ajaksi johtaa tutkintavankeusajan huomioon ottamiseen ensin osana yhdistelmärangaistusta ja mahdollisesti myöhemmin uuden rikoksen rangaistuksessa vapaudenmenetyksia koskevana vähennyksenä. Valiokunta pitää ehdotusta kuitenkin tästä huolimatta perusteltuna ottaen huomioon, että valvonta-aikana syntynyt epäily toisesta rikoksesta ja siitä seuraava tutkintavankeus eivät sisällöllisesti liity tuomittuun yhdistelmärangaistukseen. Se, että toisesta rikosepäilystä seuraava tutkintavankeus keskeyttäisi valvonta-ajan, olisi ongelmallinen myös syyttömyysolettaman kanssa, koska jos rikosepäily ja tutkintavankeus osoittautuisivat myöhemmin aiheettomiksi, tutkintavankeuden huomioon ottaminen vaikuttaisi kielteisesti valvottavan oikeudelliseen asemaan. On myös otettava huomioon, että tutkintavankeus voi kestää pitkään, jolloin valvottava voisi vapautua suorittamasta yhdistelmärangaistusta vasta vuosien kuluttua yhdistelmärangaistukseen kuuluvan vankeusajan päättymisestä. Ehdotettu sääntely on myös yhteensopiva muun sääntelyn kanssa, sillä ehdonalaisen vapauden aika kuluu samanaikaisesti tutkintavankeuden kanssa (tutkintavankeuslaki 768/2005, 1 §:n 1 momentti).

4 luku. Menettelysäännökset ja säilöönotto.

24 §. Valvottavan säilöönotto. Pykälän 1 momentissa säädetään säilöönoton edellytyksistä. Momentin mukaan valvottava otetaan rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi turvaamistoimenpiteenä säilöön, jos hänellä on este valvonta-ajan täytäntöönpanolle tai jos hänen todennäköisin syin epäillään törkeästi rikkoneen velvollisuuksiaan eikä turvaamistoimenpidettä ole pidettävä selvästi tarpeettomana. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että säilöönoton käyttö on viime kädessä sidottu siihen, ettei turvaamistoimenpidettä ole pidettävä selvästi tarpeettomana (PeVL 10/2017 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunnan mukaan säilöönotto saattaa muodostua suhteettomaksi turvaamistoimenpiteeksi, jollei säännöstä täsmennetä, erityisesti silloin, kun säilöönoton perusteena on este valvonta-ajan täytäntöönpanolle. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten lakivaliokunta ehdottaa momentin tarkistamista siten, että säilöönoton käyttö kytketään siihen, että turvaamistoimenpidettä on pidettävänä välttämättömänä esteen vuoksi tai rikkomisen selvittämiseksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Pykälän 2 momentissa säädetään Rikosseuraamuslaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa käräjäoikeudelle valvottavan säilöönnotosta. Valiokunta toteaa, että pykälän yksityiskohtaisissa perusteissa viitataan tältä osin virheellisesti pidättämiseen oikeutetun virkamiehen velvollisuuteen ilmoittaa säilöönnotosta käräjäoikeudelle (s. 41).

Lisäksi momentissa säädetään, että ilmoitus on tehtävä säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudella tai sille käräjäoikeudelle, jonka tuomiopiirissä yhdistelmärangaistusta suorittava asuu tai vakinaisesti oleskelee. Valiokunta ehdottaa momenttia täydennettäväksi siten, että säilöönnottoa koskeva ilmoitus voidaan kiireellisessä tapauksessa tehdä myös muulle käräjäoikeudelle sen mukaan kuin tarkemmin säädetään oikeusministeriön vangitsemisasioiden ja muiden kiireellisten asioiden käsittelystä käräjäoikeudessa (953/2013). Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöksiä tällaisen ilmoituksen muodosta. Vastaavanlaiset säännökset sisältyvät ulkomaalaislain (301/2004) 124 §:ään.

25 §. Säilöönnoton käsittely tuomioistuimessa. Pykälä sisältää säännökset säilöönnoton käsittelystä tuomioistuimessa. Ehdotetut säännökset ovat jossain määrin ylimalkaisia, minkä vuoksi niitä on valiokunnan mukaan aiheellista täydentää ulkomaalaislain säilöönnoton käsittelyä koskevia säännöksiä (125 §) vastaavasti seuraavasti.

Valiokunta ehdottaa ensinnäkin, että pykälään lisätään *uusi 2 momentti*, jossa säädetään Rikosseuraamuslaitoksen velvollisuuksista sekä säilöön otetun asemasta käräjäoikeuden istunnossa. Momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksen on esitettävä käräjäoikeudelle selvitys säilöönnoton edellytyksistä. Säilöön otetun tulisi olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa, ja häntä kuultaisiin säilöönnoton edellytyksistä. Tästä voitaisiin kuitenkin poiketa käräjäoikeuden harkinnan perusteella siten, että säilöön otettuun tai Rikosseuraamuslaitoksen edustajaan voitaisiin olla yhteydessä videoneuvottelua tai muuta soveltuva teknistä tiedonvälitystapaa käyttäen. Jotta säilöön otettu pystyisi täysipainoisesti sekä seuraamaan istutuskäsittelyä että itse aktiivisesti osallistumaan siihen koko istutuskäsittelyn ajan, edellytyksenä on sellaisen teknisen tiedonvälitystavan käyttäminen, jossa käsittelyyn osallistuvilla on sekä puhe- että näköyhteys keskenään. Harkintavalta videoneuvottelun tai muun teknisen tiedonvälitystavan käytöstä on momentin mukaan aina käräjäoikeudella. Jos käräjäoikeus pitää säilöön otetun henkilökohtaista läsnäoloa istuntosalissa tarpeellisenä, hänet tuotaisiin käräjäoikeuteen. Säilöön otetun oikeusturvan ei voida katsoa edellyttävän kaikissa tilanteissa säilöönnotetun fyysistä läsnäoloa käräjäoikeuskäsittelyssä. Videoneuvottelun käyttämistä voivat puoltaa eri syyt, kuten kustannus-, turvallisuus- sekä tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään *uusi 3 momentti* säilöön otetun oikeudesta avustajaan ja puolustajaan. Puolustajan määräämisen ja puolustajaan muutoin sovellettavien säännösten osalta viitattaisiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvun säännöksiin.

Valiokunnan edellä ehdottamien muutosten vuoksi hallituksen ehdottama 2 momentti siirtyy pykälän 4 momentiksi. Valiokunta ehdottaa momenttia täydennettäväksi säännöksellä, jonka mukaan säilöönnoton menettelystä on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään. Tällä viitataan pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun säännöksiin, joista

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

merkityksellisiä nyt tarkoitettussa suhteessa ovat muun muassa säännökset vaatimuksen muodosta (3 §) ja vaatimuksen hylkäämisestä (10.2 §).

Momentin mukaan säilöön ottamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Valiokunta ehdottaa tätä selvennettäväksi siten, että muutosta ei saa hakea valittamalla. Säilöön otetulla on kuitenkin oikeus kannella (oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §). Kantelumahdollisuus vastaa pakkokeinolain 3 luvun 19 §:n mukaista vangitsemisasiaa koskevaa kantelumahdollisuutta. Valiokunta ehdottaa momenttia tarkistettavaksi ulkomaalaislain 129 §:ää vastaavasti myös siten, että kantelulle ei ole määräaika ja se tulee käsitellä kiireellisesti.

26 §. Valvonta-ajan muuntaminen vankeudeksi. Pykälässä säädetään valvonta-ajan muuntamisesta vankeudeksi ja tätä koskevasta menettelystä tuomioistuimessa. Ehdotuksen mukaan jäljellä oleva valvonta-aika tulisi muuntaa vankeudeksi. Valiokunnan mielestä valvonta-ajan muuntaminen vankeudeksi ei kuitenkaan ole perusteltua eikä tarkoituksenmukaista, jos suorittamatta olevaa valvonta-aikaa on jäljellä vain hyvin vähän. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että pykälän *1 momenttiin* lisätään säännös, jonka mukaan muunnettavan valvonta-ajan vähimmäismäärä on neljä päivää. Tämä vastaa yhdyskuntaseuraamuksista säädettyä (laki yhdyskuntaseuraamus-ten täytäntöönpanosta, 55 §:n 1 mom.).

Pykälän *2 momentissa* säädetään asian käsittelystä käräjäoikeudessa. Momentin mukaan asian käsittelyssä muutoin noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään. Tästä seuraa muun muassa, että rikosasioiden oikeudenkäynnistä annetun lain mukaisesti noudatetaan säännöksiä valvottavan kuulemisesta ja hänen oikeudestaan puolustajaan asian käsittelyssä käräjäoikeudessa.

Pykälän *3 momentti* koskee muuntopäätöstä koskevaa valitusta. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että tällainen valitus hovioikeuteen edellyttää jatkokäsittelylupaa (oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 mom.) rangaistuksen pituudesta riippumatta, koska kyse on rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevasta muutoksesta.

28 §. Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen. Pykälän *1 momentin* mukaan Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa, jos tuomitun edellytykset suoriutua valvonta-ajasta ovat parantuneet siten, että valvonta-ajan suorittaminen on tarkoituksenmukaista. Perustuslakivaliokunnan mukaan säännöstä tulee täsmentää, jotta siitä ilmenee, milloin yhdistelmärangaistukseen tuomittu, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, voidaan päästää uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa (PeVL 10/2017 vp, s. 5). Lakivaliokunta ehdottaa momenttia täsmennettäväksi siten, että tuomittu voidaan päästää suorittamaan uudelleen valvonta-aikaa, jos hänen voidaan perustellusti olettaa suoritutuvan valvonta-ajasta.

5 luku. Päätösvaltaa koskevat säännökset.

29 §. Päätösvalta. Pykälä sisältää säännökset päätösvallasta eri tilanteissa. Pykälän *3 momentin 6 kohta* koskee päätösvaltaa 19 §:ssä tarkoitettusta esityksestä syyttäjälle. Valiokunta ehdottaa, että kohdan sanamuotoa tarkistetaan ottaen huomioon valiokunnan edellä ehdottamat muutokset 19 §:ään. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään *uusi 7 kohta*, jossa säädetään pää-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

tösvallasta 24 §:n 2 momentissa tarkoitetun valvottavan säilöönoton ilmoittamisesta käräjäoikeudelle. Lisäyksen vuoksi hallituksen esitykseen sisältyvä momentin 7 kohta siirtyy momentin 8 kohdaksi.

6 luku. Erinäiset säännökset.

35 §. Oikaisuvaatimus. Pykälä sisältää säännökset oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus, oikaisuvaatimusta koskevasta päätösvallasta sekä oikaisuvaatimuksen käsittelystä. Pykälän *1 momentissa* on luetteloitu ne Rikosseuraamuslaitoksen päätökset, joihin valvottava saa hakea oikaisua. Luettelo poikkeaa hallinto-oikeuden yleisestä lähtökohdasta, jonka mukaan muutosta voi hakea viranomaisen antamaan päätökseen, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta (hallintolainkäyttölaki 586/1996, 5 §). Hallinto-oikeuden yleistä lähtökohtaa ilmentää valiokunnan mielestä täsmällisemmin ja selkeämmin sellainen sääntelytapa, jossa säädetään yhtäältä yleisestä muutoksenhakuoikeudesta sekä toisaalta niistä päätöksistä, joihin ei saa hakea muutosta. Tällaista sääntelytapaa on käytetty muun muassa vankeuslaissa (20 luvun 1 ja 2 §). Valiokunta pitää vastaavan sääntelytavan käyttämistä myös tässä yhteydessä perusteltuna ja tämän vuoksi ehdottaa, että nyt käsiteltävänä olevan 35 §:n 1 momentissa säädetään yleisesti muutoksenhakukelpoisista päätöksistä. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että lakia täydennetään jäljempänä selvitettävällä uudella muutoksenhakukieltoa koskevalla pykälällä (uusi 36 §).

Edellä tarkoitettujen muutosten vuoksi nyt käsiteltävänä olevan pykälän *otsikkoa* ja *1 momentin johtolauseen* sanamuotoa on tarpeen tarkistaa. Samalla valiokunta ehdottaa, että momentin loppuun lisätään vankeuslakia vastaava *uusi kohta*, jossa säädetään muutoksenhakuoikeudesta muihin tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin, jotka ovat hallintolainkäyttölain 5 §:n nojalla muutoksenhakukelpoisia. Poikkeuksen muodostaisivat kuitenkin jäljempänä uudessa 36 §:ssä säädetty muutoksenhakukiellot. Säännöksen tarkoituksena on turvata pääsääntönä voimassa oleva muutoksenhakuoikeus.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan muutoksenhakukelpoinen on 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu verinäytteen ottaminen. Valiokunta ehdottaa kohdan poistamista tarpeettomana. Verinäytteen ottamisesta vastoin henkilön tahtoa säädetään vastaavasti yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa (22 ja 30 §), valvotusta koevapaudesta annetussa laissa (19 ja 32 §) ja vankeuslaissa (16 luvun 17 §), eikä verinäytteen ottaminen ole näiden lakien mukaan muutoksenhakukelpoinen päätös (yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 86 §, valvotusta koevapaudesta annetun lain 40 § ja vankeuslain 20 luvun 1 §). Kohdan poistamisen vuoksi hallituksen esitykseen sisältyvien muiden kohtien numerointi muuttuu yhtä pienemmäksi.

36 §. Muutoksenhakukielto. (Uusi) Edellä 35 §:n perusteluihin viitaten lakivaliokunta ehdottaa uutta muutoksenhakukieltoa koskevaa pykälää, jossa säädetään päätöksistä, joihin ei voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella eikä valittamalla. Vankeuslakia vastaavasti tällaisia päätöksiä ovat 8 §:ssä tarkoitettu rangaistusajan suunnitelma ja 15 §:ssä tarkoitettu rangaistusajan suunnitelman muuttaminen. Lisäksi tällainen päätös on 28 §:ssä tarkoitettu päätös valvonta-ajan suorittamisen jatkamisesta tai muunnetun vankeuden jatkamisesta. Tältä osin muutoksenhakukielto perustuu siihen, että valvonta-ajan suorittaminen on osa tuomiota. Jollei valvottava suoriudu valvonta-ajasta, hänen oikeusturvastaan huolehditaan muunnettaessa valvonta-aika ehdottomaksi

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

vankeudeksi 26 §:n mukaisessa menettelyssä. Valvottavalla ei siten ole oikeutta valvonta-ajan suorittamisen jatkamiseen eikä muunnetun vankeuden jatkamiseen.

Uuden pykälän lisäämisen vuoksi hallituksen esitykseen sisältyvien 36—38 §:n numerointi muuttuu yhtä suuremmaksi.

37 §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälän *1 momentin* viimeisen virkkeen mukaan täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen. Pykälän perusteluista ei ilmene, mihin lainkohtiin säännöksessä tarkoitettut täytäntöönpanojohtajan päätökset perustuvat. Tältä osin valiokunta toteaa, että täytäntöönpanojohtajan päätösvaltaan kuuluu tehdä vankeuslain 3 luvun 7 a §:ssä säädettyjä määräaikaista vankeusrangaistusta ja sakon muuntorangaistusta suorittavalle annettavia päätöksiä rangaistusajasta. Päätösvallassa säädetään vankeuslain 3 luvun 8 §:ssä ja Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1739/2015) 11 §:ssä. Täytäntöönpanojohtaja ratkaisee myös vankeuslain 20 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen.

5. Laki vankeuslain muuttamisesta

3 luku. Rangaistusajan laskeminen.

7 a §. Päätös rangaistusajasta. (Uusi) Voimassa olevan pykälän *2 momentin* mukaan elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen. Koska ehdonalaista vapauttamista koskevat säännökset eivät tule uudistuksen myötä sovellettaviksi, viittaukset koko rangaistusaikaa suorittaviin tulee poistaa tarpeettomina. Yhdistelmä-rangaistusta koskevasta päätöksestä on kuitenkin tarpeellista ilmetä valvonta-aika ja valvonta-ajan alkamisajankohta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä momentin viimeiseksi virkkeeksi. Muutoksen vuoksi myös lakiehdotuksen *johtolausetta* on tarpeen tarkistaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 268/2016 vp sisältyvät 3., 4. ja 6.—12. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 268/2016 vp sisältyvät 1., 2. ja 5. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain (39/1889) 2 b luvun 5 §:n 1 momentti, 2 c luvun otsikko, 4, 7 ja 8 §, 10 §:n 4 momentti, 11 §, 12 §, 13 §:n 2 momentti, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 6 luvun 1 §:n 2 momentti ja 2 § sekä 7 luvun 6 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 b luvun 5 §:n 1 momentti laissa 520/2001, 2 c luvun otsikko laissa 780/2005, 4 ja 7 § sekä 10 §:n 4 momentti laissa 1099/2010, 8 § laissa 628/2013, 11 § laeissa 780/2005, 735/2015 ja 1718/2015, 12 § laeissa 780/2005 ja 628/2013, 13 §:n 2 momentti ja 14 §:n 1 ja 2 momentti laissa 780/2005, 6 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 1195/2014 ja 2 § laissa 515/2003 sekä 7 luvun 6 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 751/1997, sekä

lisätään 8 lukuun uusi 10 a § seuraavasti:

2 b luku

Ehdollinen vankeus

5 §

Ehdollisen vankeuden määrääminen täytäntöön pantavaksi

Tuomioistuin voi määrätä ehdollisen vankeuden pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan hänet olisi tuomittava ehdottomaan vankeuteen tai yhdistelmärangaistukseen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä. Tällöin täytäntöön pantavasta rangaistuksesta ja koeajalla tehdystä rikoksesta tuomitavasta rangaistuksesta määrätään yhteinen ehdoton vankeusrangaistus tai yhdistelmärangaistus muista rikoksista samalla kertaa tuomitavien vankeusrangaistusten kanssa noudattamalla, mitä 2 c luvun 11 §:ssä ja 7 luvussa säädetään.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

2 c luku

Vankeudesta ja yhdistelmärangaistuksesta

4 §

Vankeusrangaistusten yhteenlaskeminen

Jos tuomitun on samalla kertaa suoritettava useita määräaikaisia vankeusrangaistuksia tai yhdistelmärangaistukseen kuuluvia vankeusaikoja, joista ei muodosteta yhteistä vankeusrangaistusta, ne on vankilassa laskettava yhteen.

Elinkautinen vankeusrangaistus käsittää ne vankeusrangaistukset, yhdistelmärangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja arestirangaistukset, jotka pannaan täytäntöön samalla kertaa elinkautisen vankeusrangaistuksen kanssa.

7 §

Ehdonalainen vapauttaminen samalla kertaa täytäntöön pantavista määräaikaisista vankeusrangaistuksista

Samalla kertaa täytäntöön pantavia määräaikaisia vankeusrangaistuksia suorittava vanki päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut rangaistuksesta ajan, joka saadaan laskeamalla yhteen kustakin rangaistuksesta suoritettava aika siihen vaikuttavan 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräosan mukaan. Määräosia yhteen laskettaessa päivän osia ei oteta huomioon.

Samalla kertaa täytäntöön pantavia määräaikaisia vankeusrangaistuksia suorittava vanki on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 15 vuotta. Jos samalla kertaa täytäntöön pantavana on yhden tai useamman määräaikaisen vankeusrangaistuksen lisäksi yhdistelmärangaistukseen kuuluvaa vankeusaikaa, vanki on kuitenkin päästettävä ehdonalaiseen vapauteen viimeistään, kun rangaistuksia on suoritettu yhteensä enintään 20 vuotta. Valvonnan täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä 11 §:n 5 momentissa säädetään. Enimmäisaikoja laskettaessa otetaan huomioon rangaistuksiin sisältyvät 6 luvun 13 §:n mukaiset vähennykset.

Jos määräaikaista vankeusrangaistusta tai yhdistelmärangaistusta suorittava vanki tai tutkintavanki syyllistyy 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä, ettei tuomittavaan rangaistukseen sovelleta tämän pykälän 2 momentin säännöksiä rangaistuksista suoritettavista enimmäisajoista.

8 §

Valvottu koevapaus

Vanki voidaan sijoittaa vankilan ulkopuolelle teknisin välinein ja muulla tavoin valvottuun koevapauteen aikaisintaan kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

10 §

Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

Asian käsittelystä Helsingin hovioikeudessa säädetään elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetussa laissa (781/2005).

11 §

Yhdistelmärangaistus

Tuomioistuin voi rangaistukseen tuomitessaan syyttäjän vaatimuksesta päättää, että syytetty tuomitaan yhdistelmärangaistukseen, joka koostuu enintään tapaukseen sovellettavien säännösten mukaan rikoksesta säädetyn enimmäisrangaistuksen pituisesta ehdottomasta vankeudesta ja sitä välittömästi seuraavasta valvonta-ajasta, jonka pituus on vuosi. Yhdistelmärangaistukseen ei sovelleta ehdonalaista vapauttamista eikä valvottua koevapautta koskevia säännöksiä.

Edellytyksenä yhdistelmärangaistukseen tuomitsemiselle on, että:

1) rikoksenteijä tuomitaan määräaikaiseen, vähintään kolmen vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä raiskauksesta, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä ryöstöstä, törkeästä tuhotyöstä, joukkotuhonnasta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, hyökkäysrikoksesta, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta sellaiseen rikokseen;

2) rikoksenteijä on rikosta edeltäneiden kymmenen vuoden aikana syöllistynyt 1 kohdassa mainittuun rikokseen tai tehnyt tällaisen rikoksen kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta yhdistelmärangaistuksen vankeusaikaa tai elinkautista vankeutta; ja

3) rikoksenteijää on rikoksista ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momentin mukaisen selvityksen perusteella pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta tuomitaan muu kuin elinkautinen vankeusrangaistus ja ainakin yksi rikoksista on 2 momentin 1 kohdassa mainittu rikos, josta rikoksenteijä olisi tuomioistuimen harkinnan mukaan tuomittava yhdistelmärangaistukseen, rikoksista tuomitaan yhdistelmärangaistus. Yhdistelmärangaistuksen vankeusajan pituuteen sovelletaan mitä 7 luvun 2 §:ssä säädetään yhteisen määräaikaisen vankeusrangaistuksen enimmäis- ja vähimmäispituudesta. Myös tässä momentissa tarkoitetuissa tilanteissa valvonta-ajan pituus on yksi vuosi.

Valvonta-aika on yhteensä yksi vuosi myös, jos täytäntöön pantavana on samaan aikaan useampi yhdistelmärangaistus.

Jos yhdistelmärangaistusta suorittavalla on samaan aikaan täytäntöön pantavana määräaikainen vankeusrangaistus, josta hänet vapautetaan ehdonalaiseen vapauteen, ja hän alkaa samalla suorittaa yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa, täytäntöönpanossa sovelletaan yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annettua lakia (/). Ehdonalaisten vapauden koeaika kuluu tänä aikana. Jos ehdonalaisten vapauden koeaika on pitempi kuin yhdistelmärangaistuksen valvonta-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

ka, jäljellä olevan koeajan täytäntöönpanossa sovelletaan, mitä ehdonalaisen vapauden koeajasta säädetään.

12 §

Yhdistelmärangaistus koventamisperusteena

Jos yhdistelmärangaistukseen kuuluvan vankeusajan suorittanut tekee kolmen vuoden kuluessa vankeusajan päättymisestä rikoksen, josta hänet olisi tuomioistuimen harkinnan mukaan tuomittava ehdottomaan vankeuteen **tai yhdistelmärangaistukseen**, kyseessä on rangaistuksen koventamisperuste.

13 §

Ehdonalaisen vapauden koeaika

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ehdonalaisen vapauden koeaika ja jäännösrangaistus ovat kolme vuotta.

---

14 §

Jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi

Tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä jäännösrangaistuksen pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan hänet olisi tuomittava ehdottomaan vankeuteen tai yhdistelmärangaistukseen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä. Tällöin täytäntöön pantavasta jäännösrangaistuksesta ja koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittavasta rangaistuksesta määrätään yhteinen ehdoton vankeusrangaistus tai yhdistelmärangaistus muista rikoksista samalla kertaa tuomittavien vankeusrangaistusten kanssa noudattamalla, mitä 2 c luvun 11 §:ssä ja 7 luvussa säädetään. Jäännösrangaistusta ei kuitenkaan ole pidettävä 7 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna ankarimpana rangaistuksena. Täytäntöön pantavan jäännösrangaistuksen pituutta määrätessään tuomioistuimen tulee ottaa huomioon, mitä 2 momentissa säädetään.

Jäännösrangaistus voidaan jättää määräämättä täytäntöön pantavaksi erityisesti silloin, jos:

- 1) suuri osa koeajasta on suoritettu ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu rikos on tapahtunut;
  - 2) jäännösrangaistus on lyhyt;
  - 3) koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittava rangaistus on lyhyt; tai
  - 4) tekijälle koeajalla tehdystä rikoksesta johtuvan tai tuomiosta aiheutuvan muun seurauksen vuoksi jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.
-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

1 §

Rangaistuslajit

Erityinen rangaistus alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta on nuorisorangaistus. Erityinen rangaistus vakavan rikoksen uusineelle on 2 c luvun 11 §:n nojalla tuomittava yhdistelmärangaistus.

---

2 §

Rangaistusasteikko ja siitä poikkeaminen

Rangaistus määrätään noudattaen rikoksesta säädettyä rangaistusasteikkoa. Siitä voidaan poiketa siten kuin 8 ja 8 a §:ssä säädetään. Asteikon mukainen enimmäisrangaistus voidaan ylittää tuomittaessa yhdistelmärangaistukseen siten kuin 2 c luvun 11 §:ssä säädetään. Asteikon mukainen enimmäisrangaistus voidaan ylittää myös tuomittaessa yhteiseen rangaistukseen siten kuin 7 luvussa säädetään.

7 luku

Yhteisestä rangaistuksesta

6 §

Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen tai yhdistelmärangaistuksen huomioon ottaminen

Jos ehdottomaan vankeusrangaistukseen tai yhdistelmärangaistukseen tuomittua syytetään hänen ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tekemästään muusta rikoksesta, voidaan aikaisempi ehdoton vankeusrangaistus tai yhdistelmärangaistus ottaa uutta rangaistusta määrättäessä kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta alentavana tai lieventävänä seikkana. Uudesta rikoksesta voidaan myös tuomita laissa sille säädettyä vähimmäisaikaa lyhyempään vankeusrangaistukseen tai katsoa aikaisempi rangaistus riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäväksi tulleesta rikoksesta.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

8 luku

Vanhentumisesta

10 a §

Tuomitun yhdistelmärangaistuksen raukeaminen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, yhdistelmärangaistuksen raukeamiseen sovelletaan, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään. Tuomitun yhdistelmärangaistuksen raukeamisaika määritellään yhdistelmärangaistuksen vankeusajan pituuden perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Rikokseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti **säädetään:**

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään yhdistelmärangaistuksen sisällöstä ja täytäntöönpanosta. Yhdistelmärangaistuksen tuomitsemisen edellytyksistä säädetään rikoslain (39/1889) 2 c luvun 11 §:ssä.

Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan ehdottoman vankeuden täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä vankeuslaissa (767/2005) säädetään vankeuden täytäntöönpanosta.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

2 §

Valvonta-ajan tarkoitus ja sisältö

Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan **vuoden mittaisen** valvonta-ajan tarkoituksena on suunnitelmallisella ja asteittaisella vapauttamisella ylläpitää ja edistää valvonta-aikaa suorittavan (*valvottavan*) valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan.

Valvonta-ajan sisältönä on valvottavalle rangaistusajan suunnitelmassa asetettu velvollisuus pysyä asunnossaan, olla käyttämättä päihteitä, osallistua hänelle määrättyyn toimintaan, sitoutua valvontaan ja noudattaa muita tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia.

3 §

Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen

Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos.

4 §

Asunnossa pysyminen

Valvottava on velvollinen pysymään 8 §:ssä tarkoitettussa asunnossaan rangaistusajan suunnitelmassa ja viikoittaisessa aikataulussa määrätty tuntimäärä vuorokaudessa, kuitenkin enintään yhdeksän tuntia. Velvollisuus pysyä asunnossa on ajoitettava kello 21:n ja kello 6:n väliseen aikaan, jollei 6 §:ssä tarkoitettusta toiminnasta aiheutuvasta syystä tai 14 §:ssä tarkoitettusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa muuta johdu.

Valvonta-aika voidaan panna täytäntöön myös muussa sopivassa paikassa, johon valvottava hoidon, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn perusteella sijoitetaan. Tällaiseen paikkaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään asunnosta.

5 §

Päihteettömyys

Valvottava ei saa olla valvontatapaamisissa, valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvässä työ-, kuntoutus-, koulutus- tai muussa toimintapaikassa eikä täytäntöönpanon edellyttämässä tilaisuudessa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

Valvottava ei saa valvonta-aikana käyttää huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua huumausainetta.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

6 §

Toimintaan osallistuminen

Valvottavalle asetetaan rangaistusajan suunnitelmassa velvollisuus tehdä työtä tai osallistua valvontatapaamisiin, kuntoutukseen, toimintaohjelmiin taikka muuhun vastaavaan toimintaan, joka ylläpitää ja edistää hänen sosiaalisia valmiuksiaan ja kykyään elää rikoksetonta elämää. Toiminnan on oltava luonteeltaan sellaista, että sitä voidaan luotettavasti valvoa.

Toimintavelvollisuuteen kuuluvat tapaamiset tai muu toiminta on ajoitettava muuksi kuin kello 21:n ja kello 6:n väliseksi ajaksi, jollei rangaistusajan suunnitelmassa työstä tai toiminnasta aiheutuvasta syystä toisin määrätä. Toimintaa on oltava vähintään viisi ja sitä saa olla enintään 50 tuntia viikossa. Toiminnasta määrätään 8 §:ssä tarkoitetussa rangaistusajan suunnitelmassa.

7 §

Valvonta

Valvonta-ajan rangaistusajan suunnitelman noudattamista valvotaan teknisesti valvottavan haltuun annettavilla taikka hänen ylleen ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävillä teknisillä välineillä taikka tällaisten välineiden yhdistelmällä.

Valvonnassa käytettävä tekninen väline ei saa mahdollistaa kotirauhan piiriin ulottuvaa, pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 16 §:ssä tarkoitettua teknistä kuuntelua eikä 10 luvun 19 §:ssä tarkoitettua teknistä katselua.

Rikosseuraamuslaitoksen on pidettävä riittävästi yhteyttä valvottavaan sekä järjestettävä valvojan ja valvottavan välisiä tapaamisia, joiden tarkoituksena on seurata valvottavan olosuhteissa tapahtuvia muutoksia ja tukea häntä rangaistuksen suorittamisessa. Valvonnan sisältö ja tekninen toteutustapa määritellään yksilöllisesti valvottavan arvioidun valvonnan tarpeen perusteella. Päihteettömyyden valvonnasta säädetään 13 §:ssä.

Valvonnassa on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä. Valvonta on toteutettava puutumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

2 luku

Valvontaan sijoittamisen valmistelu

8 §

Rangaistusajan suunnitelma ja aikataulu

Rikosseuraamuslaitos laatii valvonta-ajan rangaistusajan suunnitelman hyvissä ajoin ennen vangin sijoittamista yhdistelmärankaistukseen kuuluvaan valvontaan. Vankia on kuultava suunnitelmaa valmisteltaessa.

Rangaistusajan suunnitelmaan on merkittävä valvonta-ajan alkamisen ja päättymisen päivät. Rangaistusajan suunnitelma sisältää määräykset:

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

- 1) valvottavan asunnosta ja ajasta, jonka valvottava on velvollinen pysymään asunnossaan;
- 2) toimintavelvollisuuden sisällöstä, viikoittaisesta tuntimäärästä ja tarpeellisista matka-ajoista;
- 3) valvottavan velvollisuudesta olla käyttämättä päihteitä;
- 4) valvonnasta ja sen edellyttämistä teknisistä valvontavälineistä;
- 5) valvontatapaamisista;
- 6) mahdollisista määrätyllä alueella liikkumista tai rikoskumppanin tai muun nimetyn henkilön tapaamista koskevista rajoituksista;
- 7) yhteydenpidosta valvottavan ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä;
- 8) valvonnan asianmukaista täytäntöönpanoa edistävästä tukitoimista;
- 9) muista yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömistä valvotun velvollisuuksista.

Rikosseuraamuslaitos laatii lisäksi viikoittaisen aikataulun valvonta-ajan suorittamiseksi.

Rangaistusajan suunnitelmaa valmisteltaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto- ja työvoimaviranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

Rangaistusajan suunnitelma annetaan vangille tiedoksi henkilökohtaisesti. Vangille on tarkoin selvitettävä yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaan liittyvien määräysten ja velvollisuuksien sisältö, seuraamukset niiden rikkomisesta sekä muut valvonta-ajan täytäntöönpanon kannalta välttämättömät seikat.

9 §

Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu

Rikosseuraamuslaitoksella on velvollisuus selvittää 6 §:ssä tarkoitetun toimintaan osallistumispaikan soveltuvuus valvonta-ajan täytäntöönpanoon.

Valvonta-ajan täytäntöönpanoa varten Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus tarpeen mukaan olla yhteydessä valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin ja yksityisiin yhteisöihin valvonta-ajan edellytysten selvittämistä tai määräysten noudattamista koskevissa asioissa.

Yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan tukitoimenpiteitä yhteen sovitettaessa kunta vastaa kunnallisten peruspalveluiden kustannuksista. Rikosseuraamuslaitos vastaa yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvien toimintojen kustannuksista. (Uusi 3 mom.)

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen on ennen rangaistusajan suunnitelman määräysten vahvistamista pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksiköltä arvio valvontaan sijoitettavan vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

10 §

Muiden kuin vangin kuuleminen

Yhdistelmärangaistuksen valvonta-ajan täytäntöönpano edellyttää, että vangin kanssa samassa asunnossa asuvat täysi-ikäiset ovat omasta vakaasta tahdostaan suostuneet valvonta-ajan täytäntöönpanoon asunnossa. Suostumus on annettava kirjallisena.

Myös vangin kanssa samassa asunnossa asuvan alle 18-vuotiaan mielipide on selvitettävä. Tarvittaessa alaikäistä on kuultava yhteistyössä lastensuojeluviranomaisten kanssa siten kuin lasten-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

suojelulain (417/2007) 20 §:ssä säädetään. Valvonta-ajan täytäntöönpanoon asunnossa ei saa ryhtyä, jos alaikäinen perustellusta syystä vastustaa täytäntöönpanoa ja hän on ikänsä ja kehitystasonsa puolesta kypsä arvioimaan asiaa.

11 §

Suostumuksen peruuttaminen

Jos yhdistelmärangaistukseen tuomitun kanssa samassa asunnossa asuva täysi-ikäinen perustellusta syystä kirjallisesti peruuttaa 10 §:ssä tarkoitetun suostumuksensa, Rikosseuraamuslaitoksen on selvitettävä, voidaanko yhdistelmärangaistuksen valvonta-aika panna täytäntöön muussa asunnossa.

Selvitystä tehtäessä tuomittua ja samassa asunnossa asuvaa henkilöä on kuultava.

Jollei yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanolle löydy sopivaa asuntoa, sovelletaan mitä 16 §:ssä säädetään esteestä.

3 luku

Valvottavan velvollisuudet ja niiden noudattamisen valvonta

12 §

Valvottavan yleiset velvollisuudet

Valvottava on velvollinen:

1) pysymään 4 §:ssä tarkoitetussa asunnossaan, noudattamaan 5 §:ssä tarkoitettua päihteettömyysvelvollisuutta ja osallistumaan 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan rangaistusajan suunnitelmassa määrättyllä tavalla sekä sitoutumaan 7 §:ssä tarkoitettuun valvonta-ajan valvontaan;

2) noudattamaan rangaistusajan suunnitelmaa ja viikoittaista aikataulua;

3) ilmoittautumaan Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä tai poliisilaitoksella Rikosseuraamuslaitoksen määräämällä tavalla;

4) ilmoittamaan Rikosseuraamuslaitokselle valvonta-ajan täytäntöönpanon kannalta välttämättömät tiedot käyttämästään lääkityksestä;

5) käsittelemään huolellisesti 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valvontavälineitä ja noudattamaan niiden käytöstä annettuja ohjeita.

13 §

Päihteettömyyden valvonta

Valvottava on velvollinen päihteettömyytensä valvomiseksi vaadittaessa suorittamaan puhalluskokeen ja antamaan sylki- tai virtsanäytteen. Tällöin hänet voidaan myös velvoittaa menemään soveltuvaan Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön, Vankiterveydenhuollon yksikköön, terveyskeskukseen tai päihdehuoltolaissa (41/1986) tarkoitettuun yksikköön virtsanäytteen antamista varten.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Jos valvottava on 5 §:ssä tarkoitetussa valvontatapaamisessa, toimintapaikassa tai valvontajan täytäntöönpanon edellyttämässä tilaisuudessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystila on ulkoisista merkeistä päätellen ilmeinen, 1 momentissa tarkoitettua koetta ei tarvitse tehdä eikä näytettä ottaa, ellei tuomittu sitä vaadi. Valvottavalta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy puhalluskokeesta taikka sylki- tai virtsanäytteen antamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte.

Jos valvottavan todetaan sylki- tai virtsanäytteen perusteella käyttäneen päihdyttävää ainetta, tulos on varmistettava laboratoriossa, joka täyttää huumausainetestien tekemisestä säädetty laatuvaatimukset. Samoin on meneteltävä, vaikka pikatestin tulos on negatiivinen, jos on syytä epäillä, että tulos on virheellinen.

14 §

Lupa olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa

Valvottavalle voidaan antaa tapauskohtainen lupa olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää määrystä, jos se on tarpeen valvottavan perheeseen, terveydenhuoltoon, toimeentuloon tai työ-, koulutus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä. Valvottava on velvollinen hyvissä ajoin etukäteen hakemaan Rikosseuraamuslaitokselta luvan olla noudattamatta suunnitelmaa.

Valvottava saa olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelman määrystä ilman etukäteen saatua lupaa, jos se on yksittäistapauksessa välttämätöntä valvottavan sairastumisen tai muun yhdistelmärankaistuksen täytäntöönpanoon vaikuttavan pakottavan ja ennalta arvaamattoman syyn vuoksi. Tällöin valvottava on velvollinen ilmoittamaan asiasta viivytyksettä Rikosseuraamuslaitokselle. Ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä säädetään 29 §:ssä.

15 §

Rangaistusajan suunnitelman muuttaminen

Rangaistusajan suunnitelmaa voidaan muuttaa olosuhteiden olennaisen muuttumisen tai muun siihen rinnastettavan syyn vuoksi.

Rangaistusajan suunnitelmaa voidaan muuttaa myös, jos se valvottavan velvollisuuksista suoriutuminen huomioon ottaen on perusteltua valvonnan tarpeen tai valvottavalle asetettujen velvollisuuksien uudelleen määrittelemiseksi.

Valvottavaa on kuultava rangaistusajan suunnitelmaa muutettaessa. Muutetun rangaistusajan suunnitelman tiedoksiantoon ja muutosten selvittämiseen valvottavalle sovelletaan 8 §:n 5 momenttia. (Uusi 3 mom.)

16 §

Este valvonta-ajan täytäntöönpanolle

Jos valvottavan asunto vaihtuu tai olosuhteet hänen asunnossaan muuttuvat siten, ettei valvonta-ajan täytäntöönpanoa voida siellä enää jatkaa, Rikosseuraamuslaitoksen on selvitettävä, voi-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

daanko valvonta-aika panna täytäntöön jossakin muussa asunnossa tai muussa rangaistusajan suunnitelmassa valvottavalle määrättävässä paikassa.

Jollei valvonta-ajan täytäntöönpanoa voida jatkaa taikka riittävää valvontaa järjestää 1 momentissa tarkoitettun esteen taikka valvottavan laitoshoidon vaativan sairauden, tapaturman tai muun näihin rinnastettavan esteen vuoksi, hänet on otettava säilöön siten kuin 24 §:ssä säädetään.

Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että täytäntöönpanolle on 1 tai 2 momentissa tarkoitettu este, sen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi syyttäjän käsiteltäväksi. Jos syyttäjä katsoo, että valvonta-ajan täytäntöönpanolle on este, hänen on viipymättä saatettava asia tuomioistuimen ratkaistavaksi. Jos tuomioistuin toteaa täytäntöönpanolle olevan este, se muuntaa valvonta-ajasta suorittamatta olevan osan ehdottomaksi vankeudeksi. Menettelystä säädetään 26 §:ssä.

17 §

Turvataarkastus

Valvottava saadaan tarkastaa yhdistelmärankaistuksen valvonta-ajan täytäntöönpanon turvallisuudesta huolehtimiseksi ja järjestyksen turvaamiseksi.

Turvataarkastuksessa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus metallinilmaisinta, muuta vastaavaa teknistä laitetta tai koulutettua koiraa käyttäen taikka vaatteita tunnustelemalla tarkastaa valvottava sen varmistamiseksi, ettei valvottavalla ole hallussaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle taikka jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Turvataarkastusta tekevällä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus ottaa pois turvataarkastuksessa tai muuten löydetty 2 momentissa tarkoitettu esine ja aine. Pois otetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jos siihen ei ole lain mukaan estettä, viipymättä palautettava valvottavalle.

Turvataarkastuksessa on vältettävä aiheuttoman huomion herättämistä. Tarkastus on tehtävä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

18 §

Velvollisuuksien rikkominen

Jos valvottava rikkoo 12 tai 13 §:ssä säädettyjä velvollisuuksiaan, Rikosseuraamuslaitoksen on annettava hänelle kirjallinen varoitus. Varoituksen antamisen yhteydessä valvottavalle on ilmoitettava, mitä velvollisuuksien rikkomisen jatkamisesta voi seurata. Jos velvollisuuksien rikkomisen todetaan olevan vähäistä eikä se ole toistuvaa, valvottavalle voidaan kirjallisen varoituksen sijasta antaa huomautus.

Velvollisuuksien rikkomista epäiltäessä Rikosseuraamuslaitoksen on tehtävä asiasta selvitys.

Valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvät viranomaiset ja yksityiset yhteisöt saavat salassapitoa koskevien säännösten estämättä ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle siitä, että valvottava on rikkonut rangaistusajan suunnitelmassa tarkoitettuja määräyksiä.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

19 §

Törkeä velvollisuuksien rikkominen

Valvottava rikkoo törkeästi velvollisuuksiaan, jos hän toistuvasti:

- 1) saapuu valvonta-aikaan liittyvään tilaisuuteen päihtyneenä;
- 2) yrittää estää teknisten valvontavälineiden toiminnan;
- 3) oleskelee muualla kuin rangaistusajan suunnitelmassa sallitulla alueella.

Velvollisuuksien rikkomista pidetään törkeänä myös, jos valvottava rikkoo 12 tai 13 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta valvonta-ajan asianmukaisesta suorittamisesta.

Jos valvottava 1 tai 2 momentissa tarkoitetulla tavalla rikkoo törkeästi velvollisuuksiaan, hänet voidaan ottaa säilöön siten kuin 24 §:ssä säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen on törkeää velvollisuuksien rikkomista epäillessään viivytyksettä tehtävä asiasta selvitys ja, jos Rikosseuraamuslaitos katsoo velvollisuuksien törkeän rikkomisen ta-pahtuneen, toimitettava selvitys syyttäjälle. Jos syyttäjä katsoo valvottavan törkeästi rikkoneen velvollisuuksiaan, hänen on viipymättä saatettava asia tuomioistuimen ratkaistavaksi. Jos tuomioistuin toteaa valvottavan törkeästi rikkoneen velvollisuuksiaan, se muuntaa valvonta-ajasta suorittamatta olevan osan ehdottomaksi vankeudeksi. Menettelystä tuomioistuimessa säädetään 26 §:ssä.

20 §

Nouto velvollisuuksien rikkomisen selvittämiseksi

Jos valvottava jättää ilman Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tiedossa olevaa hyväksyttävää syytä saapumatta valvontatapaamiseen tai hänen epäillään muulla tavoin rikkoneen rangaistusajan suunnitelmassa määrättyjä velvollisuuksiaan ja on todennäköistä, että hän pyrkii välttelemään asian selvittämistä, hänet voidaan asian selvittämiseksi noutaa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen määräämään seuraavaan tapaamiseen. Poliisin on annettava noudon toteuttamiseksi virka-apua, jollei noutoa ole pidettävä selvästi epätarkoituksenmukaisena.

Noudettavaksi määrätty saadaan aikaisintaan kuusi tuntia ennen valvontatapaamista ottaa kiinni ja säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei valvottava sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi.

Noutoa koskevasta päätösvallasta säädetään 29 §:ssä.

21 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvää virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää voimakeinoja henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen tai jonkun muun henkilön terveyttä uhkaavan teon tai tapahtuman torjumiseksi, valvonta- ja tarkastustehtävän suorittamiseksi sekä valvontalaitteiden pois ottamiseksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Voimankäyttövälineitä saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

22 §

Valvonta-ajaksi lukeminen

Jos valvottava rikkoo 4 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta pysyä asunnossaan, suoritetuksi valvonta-ajaksi ei lueta aikaa rikkomista seuraavan vuorokauden alusta sen vuorokauden loppuun, jolloin valvottava palaa asuntoon tai hänet otetaan kiinni asuntoon palauttamista tai säilöönottoa varten. Jos asunnosta poistumiseen on ollut 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu pakottava syy, aika luetaan kuitenkin suoritetuksi valvonta-ajaksi. Myös 16 §:ssä tarkoitettun esteen vuoksi suorittamatta jäänyt valvonta-aika luetaan rangaistusajaksi.

Aika, jonka tuomittu on ollut säilössä, luetaan suoritetuksi valvonta-ajaksi.

Jos valvottava valvonta-aikana määrätään tutkintavankeuteen epäillyn rikoksen johdosta, tutkintavankeudessa kulunut aika luetaan yhdistelmärankaistuksen rangaistusajaksi.

23 §

Viittaussäännökset

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, yhdistelmärankaistukseen kuuluvan valvonta-ajan täytäntöönpanossa noudatetaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 7 §:ssä säädetään valvojasta ja hänen apunaan toimivasta henkilöstä, 8 §:ssä valvojan ja apuvalvojan tehtävistä ja 57 §:ssä keskusvalvonnan järjestämisestä.

Yhdistelmärankaistukseen kuuluvan valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvien tietojen käsittelyssä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) 6 §:n 3—5 momentissa säädetään.

Jos valvottava tekee rikoksen vankilan ulkopuolella, noudatetaan, mitä rikoslain 2 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään.

4 luku

Menettelysäännökset ja säilöönotto

24 §

Valvottavan säilöönotto

Valvottava otetaan rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi turvaamistoimenpiteenä säilöön, jos hänellä on este valvonta-ajan täytäntöönpanolle tai jos hänen todennäköisin syin epäillään törkeästi rikkoneen velvollisuuksiaan **ja turvaamistoimenpidettä on pidettävä välttämät-**

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

tömänä esteen vuoksi tai rikkomisen selvittämiseksi. Säilöön otettu on toimitettava lähimpään vankilaan tai vankilaan, jossa hän on suorittanut yhdistelmärangaistukseen kuuluvan vankeusajan.

Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä ja viimeistään säilöön ottamista seuraavana päivänä ilmoitettava asiasta säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudelle tai sille käräjäoikeudelle, jonka tuomiopiirissä yhdistelmärangaistusta suorittava asuu tai vakinaisesti oleskelee, taikka kiireellisessä tapauksessa muullekin käräjäoikeudelle sen mukaan kuin oikeusministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoitus saadaan tehdä myös suullisesti tai puhelimitse. Näin tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisesti.

Säilöön otetun kohteluun sovelletaan vankeuslakia. Päätösvallasta säädetään 29 §:n 6 momentissa.

25 §

Säilöönoton käsittely tuomioistuimessa

Käräjäoikeuden on otettava säilöön ottamista koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua säilöön ottamisesta. Käräjäoikeuden päätös säilöönotosta on voimassa siihen asti, kun käräjäoikeus on tehnyt valvonta-ajan muuntamista koskevan ratkaisunsa. Käräjäoikeuden on määrättävä säilöön otettu päästettäväksi vapaaksi, jos edellytyksiä säilössä pitämiselle ei ole. Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Asian käsittelyssä Rikosseuraamuslaitoksen on esitettävä käräjäoikeudelle selvitys säilöönoton edellytyksistä. Säilöön otetun on oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa, ja häntä on kuultava säilöön ottamisen edellytyksistä. Jos käräjäoikeus harkitsee soveliaaksi, säilöön ottamista koskevan asian käsittely voi kuitenkin tapahtua säilöön otetun tai Rikosseuraamuslaitoksen edustajan olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. (Uusi 2 mom.)

Säilöön otettavalla on oikeus käyttää avustajaa ja hänelle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. (Uusi 3 mom.)

Säilöönoton menettelystä on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään. Säilöön ottamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Säilöön otettu saa kannella käräjäoikeuden päätöksestä. Kantelulle ei ole määräaikaa. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

26 §

Valvonta-ajan muuntaminen vankeudeksi

Valvonta-ajan ehdottomaksi vankeudeksi muuntamisen perusteista säädetään 16 ja 19 §:ssä. Muunnettavan valvonta-ajan vähimmäisaika on neljä päivää.

Valvonta-ajan vankeudeksi muuntamista koskeva asia on käsiteltävä kiireellisenä siinä käräjäoikeudessa, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian, jonka tuomiopiirissä olevassa vankilassa tuomittu on otettu säilöön tai jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai va-

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

kinaisesti oleskelee. Käräjäoikeus on toimivaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Muuten noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tekemään ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä. Tuomioistuimen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

27 §

Muuntosuhde

Valvonta-ajan muuntamisessa ehdottomaksi vankeudeksi yksi päivä suorittamatta olevaa valvonta-aikaa vastaa yhtä päivää vankeutta. Jos valvonta-aikaan kuuluvasta päivästä on suoritettu osa, se katsotaan kokonaan suoritetuksi päiväksi. Muutoin yhdistelmärankaistuksen valvonta-ajan laskemiseen sovelletaan, mitä vankeuslain 3 luvun 1 §:ssä säädetään.

28 §

Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen

Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa, jos tuomitun edellytykset suoriutua valvonta-ajasta ovat parantuneet siten, että **hänen voidaan perustellusti olettaa suoriutuvan valvonta-ajasta**. Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus antaa lausuntonsa valvonta-ajan suorittamisen edellytyksistä. Valvonta-ajasta suoritetaan tällaisessa tapauksessa ennen vankeudeksi muuntamista suorittamatta oleva osa, josta vankeutena suoritettu aika vähennetään.

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen on arvioidessaan valvonta-ajan jatkamista tehtävä 8—10 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valvonta-ajan muuntopäätöksestä, ja sen jälkeen enintään kolmen kuukauden välein.

5 luku

Päätösvaltaa koskevat säännökset

29 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus vahvistaa 8 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman ja päättää 15 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta.

Täytäntöönpanojohtaja, täytäntöönpanopäällikkö tai työjärjestyksessä määrätty muu virkamies vastaa rangaistusajan laskemisesta ja 22 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

Vankilan johtaja, työjärjestyksessä määrätty toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää:

- 1) 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun verinäytteen ottamisesta;

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

- 2) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa;
- 3) 14 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä;
- 4) 16 §:ssä tarkoitettusta selvityksestä ja esityksestä syyttäjälle;
- 5) 18 §:n 1 momentissa kirjallisesta varoituksesta;
- 6) 19 §:ssä tarkoitettusta selvityksestä ja sen toimittamisesta syyttäjälle;
- 7) 24 §:n 2 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä käräjäoikeudelle; (Uusi)
- 8) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää 34 §:ssä tarkoitettusta etsintäkuulutuksesta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 13 §:ssä tarkoitettusta päihteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta ja 17 §:ssä tarkoitettusta turvatarkastuksesta sekä turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden poisottamisesta ja 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvityksestä.

Pakkokeinolain 2 luvun 9 §:ssä tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää 20 §:ssä tarkoitettusta noudosta Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä sekä 16 ja 19 §:ssä tarkoitettua valvottavan säilöönnotosta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan johtajan esityksestä 28 §:ssä tarkoitettua tuomitun sijoittamisesta suorittamaan jäljellä olevaa valvonta-aikaa.

30 §

Virka-apu

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävänsä suorittamiseksi poliisilta poliisilain (872/2011) mukaista virka-apua.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus 16 ja 19:ssä tarkoitettua säilöönottoa varten saada virka-apua pidättämiseen oikeutetulta virkamieheltä.

6 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Kielto soveltaa ehdonalaista vapauttamista ja valvottua koevapautta koskevia säännöksiä

Yhdistelmärangeistuksen täytäntöönpanoon ei sovelleta ehdonalaista vapauttamista eikä valvottua koevapautta koskevia säännöksiä.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

32 §

Yhdistelmärangaistuksen päätyminen

Yhdistelmärangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun valvonta-aika tai vankeudeksi muunnettu valvonta-aika on suoritettu. Rangaistuksensa kokonaan suorittaneelle valvottavalle on annettava todistus suoritetusta yhdistelmärangaistuksesta.

Kun valvonta-aika rangaistusajan suunnitelmassa tarkemmin määräytyvänä ajankohtana päättyy, valvottavan on tultava Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön valvonta-ajan täytäntöönpanossa käytettyjen teknisten valvontavälineiden luovuttamista ja muita vapauttamiseen liittyviä toimenpiteistä varten. Valvonta-aika voidaan päättää myös niin, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies valvontatapaamisen tai muun tapaamisen yhteydessä poistaa käytöstä ja ottaa haltuunsa valvonta-ajan täytäntöönpanossa käytetyt tekniset valvontavälineet sekä luovuttaa vapauttamiseen liittyvät asiakirjat rangaistuksensa suorittaneelle henkilölle.

33 §

Matkakustannukset

Valvottavalle maksetaan täytäntöönpanon valvontaan liittyvät tarpeelliset matkakustannukset valtion varoista.

Myös 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan liittyvät matkakustannukset voidaan korvata valtion varoista, jos se valvottavan varattomuus tai matkakustannusten peruste huomioon ottaen on yksittäistapauksessa perusteltua.

Kustannukset maksetaan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaan.

34 §

Etsintäkuulutus

Jos valvottava on otettava säilöön, häntä ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, Rikosseuraamuslaitos antaa hänestä etsintäkuulutuksen.

35 §

Muutoksenhaku

Valvottava saa **vaatia** oikaisua **tai hakea muutosta valittamalla** Rikosseuraamuslaitoksen **päätökseen**, joka koskee:

- 1) **13 §:n 2 momentissa** tarkoitetun **verinäytteen ottamista**;
- 1) 14 §:ssä tarkoitettua lupaa olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta;
- 2) 17 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden poisottamisesta;
- 3) 18 §:ssä tarkoitettua kirjallista varoitusta;
- 4) 22 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemista;

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

- 5) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamista;
6) muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole 36 §:n nojalla kielletty. (Uusi)

Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtaja ratkaisee 1 momentin 1—4 ja 6 kohdassa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen ratkaisee Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtaja, jollei kysymys ole hänen tekemästään päätöksestä.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle tai vankilan johtajalle. Jos kysymys on 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtajalle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Muutoin oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 91 ja 92 §:ssä säädetään.

36 § (Uusi)

Muutoksenhakukielto

Valvottava ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla seuraavista Rikosseuraamuslaitoksen päätöksistä:

- 1) 8 §:ssä tarkoitettu rangaistusajan suunnitelmasta;
- 2) 15 §:ssä tarkoitettu rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta;
- 3) 28 §:ssä tarkoitettu päätöksestä valvonta-ajan suorittamisen jatkamisesta tai muunnetun vankeuden jatkamisesta.

37 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan tai täytäntöönpanojohtajan päätökseen taikka muuhun täytäntöönpanojohtajan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös on tehty. Täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin valituksen käsittelyyn sovelletaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 89—92 §:ssä säädetään.

38 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin:

- 1) yhdistelmärankaistuksen valvonta-aikaan liittyvien asiakirjojen laatimisesta, käsittelystä ja sisällöstä;
- 2) turvatarkastuksesta ja sen kirjaamisesta;

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

- 3) valvottavan epäillyn päihtymystilan toteamisesta ja kirjaamisesta;
  - 4) velvollisuuksien rikkomisen selvittämisestä ja kirjaamisesta;
  - 5) toiminnasta, joka voidaan hyväksyä 6 §:ssä tarkoitetuksi toiminnaksi;
  - 6) turvatarkastuksesta ja poliisille luovutettavien esineiden ja aineiden kirjaamisesta;
  - 7) säilöönottopäätöksen muodosta ja sisällöstä;
  - 8) sallituista voimankäyttövälineistä;
  - 9) valvottavalle aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta;
  - 10) vapauttamisen ajankohdan määräytymisestä.
- Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset:
- 1) valvonta-ajan valmistelusta;
  - 2) valvonta-ajan suorittamisesta;
  - 3) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;
  - 4) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista sekä mainitussa momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä;
  - 5) vapauttamisessa noudatettavasta menettelystä.

39 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Rikokseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja siitä seuraavan rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

pitkäaikaisten vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pitkäaikaisten vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) nimike, 1 §:n 1 momentti ja 9 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 9 § laissa 737/2011, seuraavasti:

Laki

elinkautisten vapauttamismenettelystä

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

1 §

Hakemus

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ehdonalaista vapauttamista koskeva asia käsitellään Helsingin hovioikeudessa, jossa se tulee vireille vangin hakemuksella.

---

9 §

Ehdonalaisen vapauttamisen täytäntöönpanokielto

Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 732/2015, ja
muutetaan 17 luvun 37 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 732/2015, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

17 luku

Todistelusta

37 §

Ennen kuin tehdään rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu päätös yhdistelmärangaistukseen tuomitsemisesta, syytetyn mielentila on määrättävä tutkittavaksi. Tuomioistuimen on samalla pyydettävä lausunto siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vankeuslain (767/2005) 3 luvun 1 §:n 2 momentti ja 7 a §:n 2 momentti, 8 luvun 14 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 ja 2 momentti ja 19 luvun 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 luvun 1 §:n 2 momentti ja 7 a §:n 2 momentti, 8 luvun 14 §:n 2 momentti ja 19 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 393/2015 ja 14 luvun 3 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 ja 2 momentti laissa 735/2011, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

1 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen

Rangaistuksesta rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vapaudenmenetystä vastaava vähennys lasketaan päivinä. Vähennys otetaan rangaistuksen täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Samaa kalenteriaikaa koskeva vähennys otetaan huomioon vain kerran. Jos tuomittu on mainittuna kalenteriaikana suorittanut vankeusrangaistusta tai muutorangaistusta, vähennystä ei lasketa tältä ajalta. Vankeusrangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain 2 c luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt. Yhdistelmärangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun vankeuden jälkeinen valvonta-aika tai vankeudeksi muunnettu valvonta-aika on päättynyt.

7 a § (Uusi)

Päätös rangaistusajasta

Elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen. Yhdistelmärangaistusta koskevasta päätöksestä ilmenee valvonta-aika ja valvonta-ajan alkamisajankohta.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

14 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua yhdistelmärangaistusta suorittavan vangin siivilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

14 luku

Poistumislupa

3 §

Rangaistusajan pituuden perusteella myönnettävän poistumisluvan aikaisin ajankohta

Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella voidaan hakemuksesta myöntää, kun rangaistusajasta vangin rikoslain 2 c luvussa tarkoitettuun ehdonlaiseen vapauteen päästämiseen tai yhdistelmärankaistukseen kuuluvan vankeuden osuudesta (vankilassaoloaika) on suoritettu kaksi kolmasosaa, kuitenkin vähintään kaksi kuukautta.

---

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua aikaistamisesta ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin poistumisluvasta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta, jos lupaa:

- 1) hakee elinkautista rangaistusta tai yhdistelmärankaistusta suorittava vanki 2—5 §:n perusteella;
  - 2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.
-

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

5 §

Ilmoitukset poliisille

Murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä raiskauksesta ja törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä sekä yhdistelmärankaistukseen tuomitun vangin vankilasta vapauttamisesta on ilmoitettava poliisille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015)
6 §:n 3 ja 4 momentti ja
lisätään 6 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

6 §

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältää yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (/) mukaisen valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvät tiedot rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja määräyksistä, valvottavan käyttämästä päihdetestissä positiivisena tuloksena näkyvästä lääkityksestä, velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot.

Yhdyskuntaseuraamusrekisteriin sisältyy sosiaalityön asiakasrekisteri, joka sisältää 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin liittyviä tietoja rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan sosiaalihuollon tarpeesta, hänen saamistaan sosiaalihuollon palveluista ja tukitoimista sekä muista sosiaalihuollon etuuksista. Sosiaalityön asiakasrekisteriin sisältyviin tietoihin liittyvästä salassapitovelvollisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) sekä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetussa laissa (254/2015).

Rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan tietoihin saadaan sisällyttää 1—4 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös rikoksesta epäiltyjen ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien lähiomaisista tai muista henkilöistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

rikosrekisterilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 1 momentti ja 3 momentin 11 kohta, sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu laissa 331/2011 ja toiseksi mainittu laissa 215/2012, seuraavasti:

2 §

Tuomioistuinten ilmoitusten perusteella rikosrekisteriin merkitään tiedot ratkaisuista, joilla henkilö on Suomessa tuomittu ehdottomaan vankeuteen, yhdistelmärangaistukseen, valvontarangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen vankeuteen, ehdollisen vankeuden ohessa tuomittuun sakkoon, yhdyskuntapalveluun tai valvontaan, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty rikoslain (39/1889) 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta. Rikosrekisteriin ei kuitenkaan merkitä tietoja sakon muuntorangaistuksesta eikä siviilipalveluslain (1446/2007) tai asevelvollisuuslain (1438/2007) nojalla tuomitusta vankeusrangaistuksesta tai valvontarangaistuksesta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon.

Rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot:
-----

11) vankilasta vapauttaminen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus, ehdonalaisen vapauden koeajan päättymisen, yhdistelmärangaistukseen kuuluvan valvonta-ajan alkaminen ja yhdistelmärangaistuksen suorittaminen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

8.

Laki

valvotusta koevapaudesta annetun lain 13 ja 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 13 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti sekä 32 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 13 §:n otsikko ja 1 momentti ja 32 §:n 1 momentti laissa 404/2015 ja 13 §:n 2 momentti laissa 1643/2015, seuraavasti:

13 §

Elinkautisvangin koevapauden valmistelu

Kun valmistellaan elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottua koevapautta, vankila antaa lausuntonsa koevapauden edellytysten täyttymisestä. Lausuntoon on liitettävä ehdotus koevapauden rangaistusajan suunnitelmaksi, arvio rangaistusajan suunnitelman toteutumisesta sekä muut tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen rangaistusajan suunnitelmaksi on sisällettävä 14 §:ssä tarkoitetut tiedot. Asiakirjoihin liitetään vangin sekä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kirjallinen suostumus. Ehdotus rangaistusajan suunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja vankilan lausunto toimitetaan asiaa hoitavan rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen.

Arviointikeskuksen on tarvittaessa oltava yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, laitoksiin, yhteisöihin ja yksityisiin henkilöihin sekä tarvittaessa kutsuttava vanki henkilökohtaisesti arviointikeskukseen arvion tekemistä varten. Arviointikeskus antaa lausuntonsa siitä, ylläpitääkö ja edistääkö valvottu koevapaus elinkautista vankeutta suorittavan vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan, sekä selvittää muiden valvotun koevapauden edellytysten täyttymisen. Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnosta säädetään erikseen.

---

32 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottuun koevapauteen sijoittamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 21 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, jos lupa koskee poistumista Suomen valtion alueelta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 27 kohta, sellaisena kuin se on laissa 405/2015, seuraavasti:

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

-----
27) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksesta syytetyille tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditusta seuraamusselvityksestä, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelmasta, vankeusrangaistuksen sijasta suoritettavan yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen seuraamusselvityksestä, valvontarangaistuksen edellytysten selvittämisestä, rangaistusajan suunnitelmasta, vapauttamissuunnitelmasta, valvontasuunnitelmasta tai elinkautisvangin vapauttamismenettelyä tai yhdistelmä-rangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetusta lausunnosta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 9 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 406/2015, seuraavasti:

9 §

Salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja

Oikeudenkäyntiasiakirja on pidettävä salassa siltä osin kuin se sisältää:

-----
4) tietoja rikoksesta syytetyille tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditusta seuraamusselvityksestä, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelmasta, vankeusrangaistuksen sijasta suoritettavan yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen seuraamusselvityksestä, elinkautisvangin vapauttamismenettelyä tai yhdistelmä-rangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetusta lausunnosta tai rikosrekisteristä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

11.

Laki

eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

muutetaan eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain (894/1946) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 334/2011, seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka laitoksessa pitämisen sijasta on määrätty tai sijoitettu työhön laitoksen ulkopuolelle taikka suorittaa valvontarangaistukseen, yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen kuuluvaa palkatonta työtä taikka tehtävää. Lakia sovelletaan lisäksi henkilöön, joka suorittaa ehdonalaisen vapauden valvontaan, valvotun koevapauden valvontaan tai yhdistelmärangaistukseen kuuluvaan valvonta-aikaan sisältyviä tehtäviä tai ohjelmia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

rikosvahinkolain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosvahinkolain (1204/2005) 14 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 335/2011, seuraavasti:

14 §

Vapaudessa rangaistusta suorittavan aiheuttama esinevahinko

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka valvontarangaistukseen, yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomittu, yhdistelmärangaistuksen valvonta-aikaa suorittava tai valvottuun koevapauteen sijoitettu on aiheuttanut palvelupaikan tai työelämään ja työn tekemiseen liittyvän perehtymispaikan järjestäjälle taikka sivulliselle suorittaessaan rangaistukseen kuuluvaa palkatonta työtä taikka tehtävää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp

Helsingissä 6.10.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kari Tolvanen kok
varapuheenjohtaja Eva Biaudet r
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ville Tavio ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila

**Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp
Vastalause**

VASTALAUSE

Perustelut

Yhdistelmärangaistus tulee koostumaan ehdottomasta vankeusrangaistuksesta ja valvonta-ajasta. Se on tarkoitettu käytettäväksi vain poikkeuksellisissa tilanteissa, kun rikoksentehtijää on pidettävänä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tavoite on ymmärrettävä ja hyvä.

Perustuslakivaliokunta huomautti lausunnossaan PeVL 10/2017 vp lakivaliokunnalle, että yhdistelmärangaistuksella olisi mahdollista ylittää rikokselle säädetty rangaistuksen enimmäispituus. Esimerkiksi taposta voidaan tuomita enintään kahdeksan vuotta vankeutta. Jos käräjäoikeus tuomitsee taposta täyden kahdeksan vuoden vankeusrangaistuksen ja tämän lisäksi yhden vuoden valvonta-ajan, on kokonaisrangaistus tällöin yhdeksän vuotta. Näin ollen rangaistuksen enimmäispituus on eri kuin mitä rikoksen pykälästä ilmenee.

Perustuslakivaliokunta painottaa lausunnossaan, että "ehdotettu sääntely on perustuslain kannalta mahdollista, vaikka sellaiseen tulisikin suhtautua hyvin pidättyvästi" (PeVL 10/2017 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunnan mukaan lakivaliokunnan tulee harkita pykälän muuttamista niin, että yhdistelmärangaistuksen enimmäispituus pysyy kustakin rangaistussäännöksestä ilmenevän rangaistusasteikon puitteissa.

Lakivaliokunnan tulisi ottaa perustuslakivaliokunnan suositukset vakavasti huomioon, nyt ja tulevaisuudessa. Näin ollen katsomme, että lakivaliokunnan olisi pitänyt päätyä ratkaisuun, jossa pykälää muutetaan perustuslakivaliokunnan ehdottamalla tavalla.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 2 c luvun 11 § ja 6 luvun 2 § muutettuina (***Vastalauseen muutosehdotukset***).

2 c luku

Vankeudesta

11 §

Yhdistelmärangaistus

Tuomioistuin voi rangaistukseen tuomitessaan syyttäjän vaatimuksesta päättää, että syytetty tuomitaan yhdistelmärangaistukseen, joka koostuu ~~enintään tapaukseen sovellettavien säännösten mukaan rikoksesta säädetyn enimmäisrangaistuksen pituisesta~~ ehdottomasta vankeudesta ja

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2017 vp
Vastalause

sitä välittömästi seuraavasta valvonta-ajasta, jonka pituus on vuosi. Yhdistelmärangaistukseen ei sovelleta ehdonalaista vapauttamista eikä valvottua koevapautta koskevia säännöksiä.

(2—5 mom. kuten LaVM)

6 luku

Erinäiset säännökset

2 §

Rangaistusasteikko ja siitä poikkeaminen

Rangaistus määrätään noudattaen rikoksesta säädettyä rangaistusasteikkoa. Siitä voidaan poiketa siten kuin 8 ja 8 a §:ssä säädetään. ~~Asteikon mukainen enimmäisrangaistus voidaan ylittää tuomittaessa yhdistelmärangaistukseen siten kuin 2 e luvun 11 §:ssä säädetään.~~ Asteikon mukainen enimmäisrangaistus voidaan ylittää myös tuomittaessa yhteiseen rangaistukseen siten kuin 7 luvussa säädetään.

Helsingissä 6.10.2017

Eva Biaudet r
Antero Laukkanen kd